LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 11 Ozone Park, N. Y., 11417 Antrad., vasario (Feb.) 9, 1965 METAI 54-ieji

KRISLAI

Taip juos "baudžia"
Kaip jie kepa žinias
Gijo ar nebijo?
Keistas supratimas
Neišsprendžiama problema
Mums labai patinka

Rašo **A. Bimba**

Karo kriminalistas Krumey tapo "nubaustas": gavo penkerių metų kalėjimo! O jis dalyvavo išskerdime 300,000 žydų.

Tai ne bausmė, bet pasityčiojimas iš žmonių, kuriuos tas nacis žudė.

Aną dieną laikraščiai ir radijas paskelbė, kad Eisenhoweris pribuvo į Churchillio laidotuves ir ašaromis paplūdusiomis akimis žiūrėjo į karste gulintį savo kolegą. Tai buvęs neapsakomai jaudinantis vaizdas.

Bet pasirodė, kad tuo laiku Eisenhoweris dar nebuvo nė Londone, kad jis į laidotuves pribuvo penkiomis valandomis vėliau!

Rašytojas Juozas Baltušis sugrįžęs iš Amerikos savo įspūdžiuose pasakojo apie savo susitikimą su kai kuriais "dipukais". Sakė, kad jie bijo kalbėtis su tavim, dairosi, kai kalbasi, kad kas nors iš "veiksnių" nepamatytų ir tt.

Menševikų "Keleivio" redaktorius labai įsižeidė. **Nieko panašaus, girdi, negalėjo būti. "Dipukai" yra labai drąsūs, nieko nesibijo ir niekas jų nepersekioja.**

Bet štai ką "Vienybėj" sako Pranė Lapienė:

"Vienybė" susilaukė žymių, sveikai galvojančių bendradarbių, kurie įdomiai užpildo jos skiltis, **nors kai kurie dirba pasislėpę po kaukėmis, baimindamiesi netekti garbės, kurią taip lengvai atiminėja naujieji veikėjai..."**

Aišku, kad meluoja ne Baltušis, bet "Keleivio" redaktorius.

Argentinoje gimęs ir augęs Alfredas Klimavičius su šeima buvęs išvykęs į Tarybų Sąjungą pastoviai apsigyventi. Bet jam ten nepatikę, ir jis dabar sugrįžęs atgal į Argentiną keikias visą tarybinę santvarką.

Tuo labai džiaugiasi lietuvių tautos priešai.

Gal Klimavičiui tarybinis kraštas ir nepatiko, gal jis ir sugrįžo nusivylęs, gal jis ir niekina tą šalį. Tai kas čia tokio? Kas čia baisaus?

Kas reikalauja, kad kiekvienam, kas tik įkelia koją į milžinišką tarybinį kraštą, viskas patiktų, to galvoje ne viskas tvarkoje.

Nelengva žmogui priprasti prie naujų sąlygų. Kai kas ir niekados nepripranta. Gal Klimavičius buvo vienas iš tokių... Neapsimoka jį už tai barti.

O kaip buvo su daugeliu mūsų, kai pirmą kartą įkėlėme koją į šį kraštą? Atsimenate, kaip buvo sunku. Atsimenate, kiek daug mūsų keikėme savo likimą. Daugelį, daugelį čia "pririšo" tiktai užgriuvus karo audra. Ar ne taip? Taip.

"Gerovė"! "Pralobimas!"

Gieda mūsų prezidentas, o jam turavoja komercinė spauda.

Bet kaip su penkiais milijonais bedarbių ir su jų šeimomis? Didžiuotis nesvietišku pralobimu gali tiktai tie, kurie yra sotūs.

Ne vien tik milijonai bedarbių negali džiaugtis gerove. Tik viename Niujorko mieste daugiau kaip 250,000 žmonių gyvena iš miesto gaunama mizerna pašalpa.

Jei jau tokia pas mus šiandien gerovė, tai kam kalbėti apie karą su skurdu?

Prezidentas sako: Aš su mielu noru priimčiau pakvietimą apsilankyti Tarybų Sąjungoje. Aš su mielu noru priimčiau Tarybų Sąjungos vadovus pas save į svečius.

Tai labai gera, labai sveika idėja.

Tegu tik šitas žestas būna nuoširdus. Tegu tik jis nebūna tiek tevertas, kiek anais metais buvo paverstas prez. Eisenhowerio "lankymasis".

Tikime, kad dabartinis prezidentas tokiais šposais neužsiimdinės...

JAV BOMBARDUOJA ŠIAURĖS VIETNAMO MIESTUS

De Gaulle už pertvarkymą Jungtinių Tautų

Paryžius.—Vasario 4 dieną De Gaulle vienuolikos metų prezidentavimo sukakties proga turėjo konferenciją su spaudos atstovais. Dalyvavo daugiau kaip tūkstantis korespondentų iš viso pasaulio.

De Gaulle kalbėjo trimis klausimais: Jungtinių Tautų organizacijos perorganizavimo, Vokietijų suvienijimo ir tarptautinės valiutos aukso kursu parėmimo klausimais.

De Gaulle sakė, kad Jungtinės Tautos, kišdamosis į kitų šalių reikalus, kaip tai Konge, nupuldė savo prestižą. Jis sakė, kad reikia Ženevoje sušaukti Anglijos, Prancūzijos, Kinijos, Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų, tai yra Penkių didžiųjų, konferenciją ir atsteigti organizacijos prestižą.

Jo stojimas už pakvietimą Kinijos griežtai prieštarauja JAV politikai.

Kas dėl Vokietijų suvienijimo, tai De Gaulle sakė, kad tai turi būti Europos šalių reikalas. Stojimas už tarptautinės pinigų vertės, paremtos auksu, taip pat prieštarauja JAV poolitikai.

Washingtonas. — Spaudos konferencijoje prezidentas Johnsonas šaltai atmetė visus Prancūzijos prezidento pasiūlymus.

PAGARBIAI LAIDOJO FROLĄ KOZLOVĄ

Maskva. — Vasario 2 d. iškilmingai buvo palaidotas Frolas Kozlovas, buvęs TSRS Komunistų partijos pirmojo sekretoriaus pavaduotojas ir ėjęs eilę kitų svarbių pareigų.

Kozlovo pelenus nešė: Brežnevas, Kosyginas, Mikojanas ir Podgornyji. Pelenai palaidoti Kremliaus sienoje.

PAVOGĖ JAV GINKLŲ IR AMUNICIJOS

Karlstadt, Vakarų Vokietija.—Policija areštavo tris jaunuolius, kurie priklauso gaujai, kuri prieš Naujus Metus iš trijų Jungtinių Valstijų armijos dalinių pavogė ginklų ir amunicijos. Gauja ginklus praktikavo miškuose.

KUBA NUVIJO PIRATŲ LAIVĄ

Havana. — Piratų laivas šaudė į naftos kubilus Trinidado apylinkėje, Las Villas provincijoje. Vieną kubilą sugadino ir kelis gyvenimo namus sugriovė. Kubos gynybos jėgos nuvijo piratų laivą.

Dideli automobilių kompanijų pelnai

Detroitas. — 1964 metais automobilių kompanijos turėjo didžiausius pelnus istorijoje.

Ford Motor Co. pasidarė pelno $505,600,000, tai kiekvieno šėro vertė pakilo/$4.-56. Prie to, Fordo Co. dar $463,100,000 įdėjo į savo fabrikų modernizavimą.

General Motors Co. turėjo $1,073,000,000 pelno, o Chrysler Co. pelnė $125,-000,000.

UŽ MAKEDONIEČIŲ LAISVĘ

Belgradas. — Čionai atvyko Graikijos premjeras Georgius Papandreou. Jugoslavijos vyriausybė gražiai jį priėmė, bet reikalauja, kad Graikija suteiktų tautinių mažumų makedoniečiams teises.

Makedonija yra padalyta tarp Jugoslavijos, Bulgarijos ir Graikijos. Jugoslavijos federacijoje yra ir Makedonijos respublika.

TARYBŲ SĄJUNGA IR ATSILIKĘ KRAŠTAI

Jungtinės Tautos, N. Y.—Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius U Thantas praneša, kad Tarybų Sąjunga panaikino muitą ant ant įvežamų prekių iš silpnai ekonominiai pakilusių Azijos, Afrikos ir Lotynų Amerikos šalių.

DEMOSTRAVO 10,000 PRIEŠ JAV SUBMARINUS

Tokio. — Vasario 2 dieną čionai demonstravo virš 10,000 japonų, daugumoje studentų ir jaunimo, prieš įsileidimą Jungtinių Valstijų atominių submarinų. Tuo metu į prieplauką atplaukė JAV atominis submarinas "Sea Dragon."

Washingtonas. — Partizanai iš mortirų bombardavo Jungtinių Valstijų Pleikų bazę Pietų Vietname, kur 8 JAV karius užmušė ir virš 100 sužeidė, taipgi sunaikino arba sugadino apie 40 malūnsparnių ir kitokių lėktuvų.

Po to prezidentas Johnsonas ir Gynybos sekretorius McNamara įsakė bombarduoti Šiaurės Vietnamo strategines pozicijas. Nuo trijų JAV lėktuvnešių "Hancock", "Coral Sea" ir "Ranger" tuojau pakilo 49 bombonešiai ir mūšio lėktuvų apsaugoje nuskrido ir bombardavo Šiaurės Vietname strategines pozicijas.

Hanojus. —Vasario 7 dieną JAV bombonešiai barbariškai bombardavo Šiaurės Vietnamo Donghai miestą. Bombardavo net ligoninę ir trijų valstybių tarptautinės kontrolės buveinę. Mūsų gynybos jėgos keturis JAV bombonešius nušovė.

Maskva. — Tarybų Sąjungos spauda ir radijas kaltina Jungtines Valstijas, kad jos užpuldamos Šiaurės Vietnamą provokuoja karą.

Pekinas. — Kinijos vyriausybė sako, kad JAV užpuolimas ant Šiaurės Vietnamo, tai yra kraštutinė karo provokacija.

Washinggtonas. — Vasario 8 dieną vėl Jungtinių Valstijų bombonešiai bombardavo Šiaurės Vietnamo miestus ir strateginius kelius.

JAV vyriausybė įsakė, kad iš Pietų Vietnamo visi civiliniai amerikiečiai, tai yra, karininkų žmonos ir vaikai, kurių ten yra apie 2,000, tuojau grįžtų į Ameriką.

Saigonas. — Čionai užsieniečiai diplomatai mato progą baigimui karo Pietų Vietname. Karas užsitęsė. Nepaisant Jungtinių Valstijų militarinių pastangų partizanai ne tik nenugalėti, bet sutvirtėjo.

Jungtinių Valstijų militariniai ir politiniai vadai grasino karą perkelti į Šiaurės Vietnamą. Buvo padaryta visa eilė laivyno ir orlaivyno užpuolimų. Tarybų Sąjunga jau kelis kartus pareiškė, kad ji gins Šiaurės Vietnamo respubliką, jeigu bus užpulta.

Prezidento Johnsono pasiuntinys George Bundy atvyko į Pietų Vietnamą, o Tarybų Sąjungos premjeras su skaitlinga delegacija — į Šiaurės Vietnamą. Reiškia, abidvi didžiosios valstybės stovi veidas prieš veidą. Panaši padėtis buvo 1961 metais, kada Laose karas pasiekė savo įtempimą.

Daugelis diplomatų numato, kad gera proga JAV priimti Prancūzijos pasiūlymą sušaukti tarptautinę konferenciją, sudaryti Pietų Vietname koalicijos vyriausybę ir karą baigti.

Bet Jungtinių Valstijų militaristai sako, kad jiems nepatogios sąlygos, nes vėlesniu laiku partizanai daug laimėjo. Jie norėtų laimėti pergalių prieš partizanus, bet ar karo tęsimas duotų jiems tas pergales? Juk to paties jie siekė ir iki šiol.

Klausinėjo apie Jungtinių Valstijų politiką Vietname

Washingtonas. — Council on Foreign Relations išsiuntinėjo cirkuliarus parinktiems amerikiečiams klausiant, ką jie mano apie Jungtinių Valstijų politiką Pietų Vietname.

Suprantama, tai buvo klausta artimų valdžiai žmonių, nes šioje taryboje priklauso toki asmenys, kaip William P. Bundy, kuris yra JAV Valstybės sekretoriaus pavaduotoju.

Gavo atsakymus iš daugiau kaip 600 asmenų. Iš jų 90 procentų pareiškė, kad Jungtinių Valstijų politika Pietų Vietname yra nevykusi. Apie pusę jų pasisakė už ieškojimą išeities iš to karo, ketvirtadalis remia tuos, kurie nori plėsti karą pietryčių Azijoje, o keletas stoja net už tai, kad mesti į partizanus atomines bombas.

Žinoma, jeigu Jungtinių Valstijų vyriausybė norėtų gauti tikrą žmonių nuomonę, tai turėtų klausti ne tik sau artimų, bet, kaip senatorius Wayne Morse, iš Oregono valstijos, jau kelis kartus sakė — klausti visų JAV žmonių, ar reikia mums kariauti prieš Pietų Vietnamo žmones, kurie sukilo prieš nepakenčiamas gyvenimo sąlygas.

Tarybų Sąjungos protestas

Maskva. — Tarybų Sąjunga ir vėl įteikė protestą Jungtinių Valstijų ambasadoriui prieš JAV karo laivyno lėktuvų veiksmus.

Šimtai TSRS keliauninkų skundžiasi, kad Jungtinių Valstijų karo laivyno lėktuvai tarptautiniuose vandenyse labai dažnai žemai skraido virš tarybinių laivų.

Tas jų skraidymas kartojasi Japonijos, Turkijos, Kipro ir Kubos vandenų srityse.

KEISTI LĖKTUVAI

Dallas, Tex. — Ling-Temco-Vought Co. pastatė penkis lėktuvus-malūnsparnius Jungtinių Valstijų karo laivynui. Už jų pastatymą gavo $100,000,000, nes tai yra bandomieji lėktuvai.

Juose įrengta malūnsparnių propeleriai ir sprūsminiai lėktuvų motorai. Jie pakyla kaip malūnsparniai, o skrenda kaip sprūsminiai lėktuvai. Kiekvienas iš jų gali vežti po 12,000 svarų krovinį.

SAKO, PARTIZANAI LAIMĖS KARĄ

Pekinas.—Čionai JAV korespondentas Edgar Snow ir japonų spaudos korespondentai turėjo pasikalbėjimą su Kinijos komunistų vadu Mao Tse-tungu. Kinijos vadas sakė, kad nepaisant JAV intervencijos, Pietų Vietnamo partizanai karą laimės.

T. SĄJUNGOS SPAUDA APIE JOHNSONĄ

Maskva.—Dienraštis "Izvestijos" ir kiti tarybiniai laikraščiai plačiai rašė apie JAV prezidento Johnsono pasisakymą, kad jis vyktų į Tarybų Sąjungą. Jie nurodė, jog prezidento pasiūlymas, kad JAV ir TSRS vadai dar 1965 metais apsikeistų vizitais, turi didelės svarbos.

"RUSSKY GOLOS" SUKAKTIS

New Yorkas. — Pažangių rusų savaitraštis "Russky Golos" vasario 7 dieną minėjo savo 48-nių metų gyvavimo sukaktį.

Sukakties proga New Yorke ir kitose rusų kolonijose buvo suruošta parengimų.

JOHNSONAS UŽ VADŲ VIZITAVIMĄ

Washingtonas. — Prezidentas Johnsonas pareiškė, kad jis mielai vyktų į Tarybų Sąjungą. Jis mano, kad tai galėtų padaryti ir TSRS vyriausybės vadai. Prezidentas mano, kad iš tokių vizitų būtų naudos.

Hanojus. — Agresyviai užpuolimai ant pamarių ir pasienio kaimų privertė Šiaurės Vietnamo vyriausybę mobilizuoti jėgas apsigynimui.

Maskva. — TSRS ir Japonija pasirašė prekybos sutartį 1965 metams, prekyba sieks iki $358,000,000 vertės.

Iš "Laisvės" metinio suvažiavimo

Sekmadienį, vasario 7 d., "Laisvės" svetainėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke, įvyko Lietuvių Kooperatinės Spaudos Bendrovės ir "Laisvės" Bendrovės dalininkų suvažiavimas.

Šis suvažiavimas buvo skaitlingesnis už visą eilę pirmesnių. Gal pasauliniai įvykiai paakstino draugus ir drauges skaitlingiau atvykti, o gal ir atšilęs oras tam padėjo. Skaitlingai dalyvavo iš tolimesnių kolonijų.

Dalyvavo Vincas Andrulis, "Vilnies" redaktorius, iš Chicagos. Iš Bostono ir apylinkės buvo: M. Kazlauskienė, Julia Rainardienė, M. Kvetkienė, E. Repšienė (Vilkaitė) ir A. Kandraška; iš Worcesterio—J. Jaskevičius; iš New Haveno—J. Kunca ir J. Patkus; iš Stanfordo — Emilija ir Walteris Juškevičiai.

Iš Phtiladelphijos ir apylinkės buvo: A. J. Pranaitis, Julia Smitienė, J. Stasiukaitis, E. Lietuvaitė, J. A. ir E. Bekampiai; iš Chesterio — Antanas Lipčius.

Skaitlingai dalyvavo iš New Jersey valstijos: K. Paciūnas, A. Skairius, Makutėnienė, Ignas Bėčis, Jurgis Stasiukaitis, S. Radušis; iš Great Necko — P. Bečis, J. Kupčinskas, M.Adomonis; nuo Lake Champlain — Makauskai. Gal buvo ir daugiau iš kaimyniškų miestų, bet nepastebėti.

Kaip visada, pirmiausia buvo laikomas Lietuvių Kooperatinės Spaudos Bendrovės suvažiavimas, o po jo —"Laisvės." Finansinius ir apie abelną stovį raportus išdavė direktorių pareigūnai, gaspadorius Pranas Buknys ir L. Kavaliauskaitė. Už redakciją raportavo Rojus Mizara.

Iš rportų paaiškėjo, kad sunkiausia padėtis — tai su technikais, nes darbininkai seni, o naujų negauname.

"Laisvės" turinio klausimu buvo plačios diskusijos. Kalbėjo: J. Kunca, Elz. Repšienė, J. Grybas, A. Skairius, V. Bunkus, J. Bekampis, J. Stasiukaitis, A. Kandraška, S. Petkienė, P. Venta, J. Smitienė, J. Juška, G. Waresonas, V. Andrulis, A. J. Pranaitis, E. Juškevičienė, J. Weiss, J. Bekampis, S. Večkys. Buvo pateikta gerų patarimų, kuriuos redakcijos nariai turės mintyje. Diskusijų sąvadą padarė R. Mizara.

Suvažiavimui pirmininkavo J. Kunca ir A. Kandraška .

Apie banketą bus parašyta vietinėse.
ta kitame "Laisvės" numery.

Su sveikinimais gauta daugiau kaip du tūkstančiai dolerių dovanų.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Sostinėje susirūpinimas-baimė?

PRANEŠIMAS, kad šiomis dienomis Šiauriniame Vietname lankyosi Tarybų Sąjungos premjeras Kosyginas, sukėlė daug įvairių diskusijų bei spėliojimų. Kokia jo misija? Sustiprinti, geriau apginkluoti Šiaurinį Vietnamą, kuris laikas nuo laiko yra užpuldinėjamas iš Pietinio Vietnamo Amerikos laivų bei lėktuvų? Šiaurinio Vietnamo komunistus laimėti planuojamam pasauliniam komunistų kongresui, kuriam, kaip žinia, nepritaria Kinijos komunistai? Niekas tikrai negali atsakyti. Komercinė spauda nenori daleisti, kad tas vizitas gali apsiriboti tik siekimu draugiškumą sustiprinti tarp Tarybų Sąjungos ir Šiaurinio Vietnamo. Bet tokia galimybė yra. Kodėl panašūs komunistinių diplomatų vizitai būtinai turėtų būti siejami su kokia nors paslėpta misija?

Kaip ten bebuvę, mūsų vyriausybė, matyt, tuo yra labai susirūpinusi. Spėjama, kad tokios baimės padiktuotas prezidentas Johnsonas į Pietinį Vietnamą pasiuntė savo pagalbininką McGeorge Bundy. Jam pavedama misija "sutvarkyti" Pietų Vietnamo reikalus. Gal būsiąs iš ten atšauktas ambasadorius gen. Taylor, kuriam ten veikiant ir valdant įvyko net keli valdžioje perversmai. O, kaip žinia, karas prieš partizanus nevyksta. Situacija reikalaujanti greito susirūpinimo.

Prezidento asistento Bundy misija gali būti ir kitokia. Nėra jokia paslaptis, kad į prezidentą yra daromas didelis spaudimas Vietnamo karą išplėsti į Šiaurinį Vietnamą. Tik tokį klausimo išsprendimą tenumato kai kurie įžymūs ginkluotų jėgų vadai. Bet ką toks karas reikštų? Juk į karą būtų įtraukta Kinija. Tarybų Sąjunga irgi yra pažadėjus Šiauriniam Vietnamui padėti apsiginti prieš agresiją. Prezidentas Johnsonas rimtai galvojąs ir apie tokias galimybes pirma, negu duos leidimą daryti iš Pietinio Vietnamo pilną užpuolimą ant Šiaurinio Vietnamo.

Tikrai ir tikrai visiems naudingai Pietrytinės Azijos klausimą išspręsti kol kas nenori nei vieni, nei kiti. Kalbos apie sustiprinimą militarinių veiksmų yra pavojingos. Reikalavimas, kad dar ir kitos šalys įsiveltų arba būtų priverstos įsivelti į Pietų Vietnamo civilinį karą pasaulinę taiką pastato į didžiausią pavojų.

Mūsų prezidentas turėtų klausyti balsų, kurie reikalauja baigti Vietname militarinę avantiūrą ir palikti to krašto žmonėms savo reikalus susitvarkyti pagal savo geriausią supratimą.

Mokytojai ir darbo unijos

LABAI GRAŽUS ir pagirtinas dalykas įvyko Philadelphijoje. Ten šiomis dienomis miesto mokytojų balsavimuose laimėjo Philadelphia Federation of Teachers, profesinė sąjunga, kuri priklauso AFL-CIO, teisę mokytojams atstovauti derybose su miesto pareigūnais. Ši unija dabar kalbės vardu visų to miesto 10,670 mokytojų. Mažai kas tesitikėjo tokios pergalės.

Jungtinių Valstijų mokytojai yra mažiausia organizuota profesionalų grupė. Jau labai seniai dedamos pastangos įtikinti mokytojus, kad jie savo interesus ir gerovę sietų su didžiuoju darbo unijų judėjimu. Tačiau, kol kas, jau gana gerai į darbo unijas suorganizuoti didelę dalį mokytojų pavyko tik keliuose didmiesčiuose—New Yorke, Clevelande ir Detroite. Mokytojų grupėje dar vis tebeviešpatauja nuomonė, kad jiems dėtis su organizuotu fabrikų, kasyklų bei geležinkelių darbininkais reikštų "pasižeminimą," savo profesijos sumenkinimą ir t. t. Todėl labai sunku unijiniam judėjimui tarp jų kiek giliau suleisti šaknis.

Bet po šio gražaus Philadelphijos mokytojų pasirodymo gal ir kitų miestų ir kaimų mokytojai pasidarys palankesni unijizmui. Reikia tikėtis, kad Mokytojų Federacija ir visos AFL-CIO unijos naudosis gera proga šimtus tūkstančių mokytojų sutraukti po unijizmo vėliava.

Sostinės gyventojai beteisiai!

GAL jokioje kitoje šalyje nėra tokios keistos padėties, kokią mes turime mūsų šalies sostinėje Washingtone. Sunku net tikėti, kad District of Columbia, kuriame randasi Washingtonas, gyventojai dar ir šiandien yra beteisiai. Jie neturi teisės išsirinkti savo municipalinę valdžią. Jiems valdžią paskiria ir juos valdo federalinė valdžia.

Jau seniai keliamas reikalavimas, kad Kolumbijos Distrikto žmonėms būtų suteiktos pilnos pilietinės teisės, kad jiems būtų leista išsirinkti savo valdžią. Gerai, kad dabar ir prezidentas Johnsonas tai nuomonei pritaria. Gal ir pasiseks. Gal jam pavyks Kongrese tokį nutarimą pravesti.

Washingtone gyvena 765,000 žmonių. Tai didelis miestas. Daugumą gyventojų sudaro negrai. Gal dar ir todėl kai kas labai nenori, kad tie gyventojai turėtų teisę išrinkti savo valdžią.

Kas ką rašo ir sako

TAI KĄGI KOMUNISTINIŲ ŠALIŲ DIPLOMATAI NUTARĖ?

Sausio 19—20 dienomis Varšuvoje, Lenkijos sostinėje, įvyko Varšuvos Pakto diplomatų susirinkimas. Visaip buvo aiškintą to susirinkimo tikslas. Bet tik dabar pasirodė susirinkimo išleistas komunikatas. Iš jo plačiau sužinome apie susirinkimo tikslus. Komunikato pradžioje sakoma, kad Varšuvos susirinkimas "apsvarstė naują padėtį, kuri klostosi ryšium su kai kurių Šiaurės Atlanto pakto valstybių planais sudaryti daugiašales branduolines NATO jėgas, o taip pat galimus padarinius, kurie kiltų, jeigu būtų įvykdyti tokie planai".

Vadinasi, komunistins pasaulis numato taikai didelį pavojų iš Amerikos vyriausybės siūlymo sudaryti NATO branduolinį laivyną. Komunikatas sako:

Ypatingas vaidmuo, vykdant agresyvią imperializmo politiką, skiriamas daugiašalių branduolinių NATO pajėgų sudarymo planams. Varšuvos sutarties valstybės mano, kad daugiausia branduolinių NATO pajėgų sudarymo planai, kuriuos įvykdyti reikalauja valdantieji JAV ir Vakarų Vokietijos sluoksniai, yra rimta grėsmė taikai Europoje ir visame pasaulyje. Daugiašalių branduolinių pajėgų sudarymas bet kuria forma reikštų branduolinio ginklo platinimą ir, be kita ko, tuo būdu šį ginklą gautų Vakarų Vokietijos militaristai.

Toliau:

Varšavos sutarties valstybės kuo ryžtingiausiai reikalauja neperduoti Vokietijos Federatyvinei Respublikai branduolinio ginklo bet kuria forma — tiesiogiai arba netiesiogiai per valstybių grupuotes, kad ji negautų jo pati valdyti arba bet kuria forma prisidėti prie tokio ginklo valdymo.

Pasiūlymai:

Varšuvos sutarties valstybės tebėra pasirengusios sudaryti su NATO valstybėmis nepuolimo paktą, kuris dideliu mastu padėtų mažinti įtempimą Europoje ir visame pasaulyje.

Varšuvos sutartiees valstybės remia pastangas, kurių tikslas — taikiai sureguliuoti Vokietijos klausimą, kad būtų užtikrinta taika Europoje. Šį tikslą pasiekti padėtų susitarimas, įtvirtinąs esamas sienas, pašalinąs antrojo pasaulinio karo liekanas, o taip pat abiejų Vokietijos valstybių įsipareigojimas neduoti savo ginkluotosioms pajėgoms branduolinio ginklo ir nusiginklavimo priemonės.

Varšuvos sutarties valstybių Politinis konsultacinis komitetas taip pat remia Vokietijos Demokratinės Respublikos pasiūlymus, kad abi Vokietijos atsisakytų branduolinio ginklo.

Varšuvos sutarties valstybės remia Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybės pasiūlymą sušaukti pasaulio valstybių vadovų pasitarimą klausimu visiškai uždrausti ir visiškai sunaikinti branduolinį ginklą, ir kaip pirmąjį žingsnį — uždrausti naudoti šį ginklą.

Varšuvos sutarties valstybės remia taip pat pasiūlymą sušaukti pasaulinę nusiginklavimo konferenciją, kurią pasiūlė neprisijungusių valstybių Kairo konferencija.

Politinis konsultacinis komitetas pareiškia, kad, atsižvelgdamos į imperialistinę grėsmę, socialistinės šalys yra visiškai vieningos ir solidarios, ir kad sužlugs imperialistinių sluoksnių mėginimai pakirsti šį solidarumą.

Varšuvos sutarties valstybės ir ateityje iš visų jėgų stengsis visokeriopai padėti mažinti įtempimą ir nusiginkluoti, skatinti taikų sambūvį ir užtikrinti visoms tautoms taikią ateitį.

"SVEIKA, BALTIJA!"

Sausio 28 d. suėjo lygiai 20 metų nuo išlaisvinimo Klaipėdos. Tas įvykis buvo labai plačiai atžymėtas visoje Lietuvos spaudoje. Ta proga labai entuziastišką vedamąjį (editorialą) "Laisvė — visiems laikams" davė Vilniaus "Tiesa". Skaitome:

Gaudė patrankų kanonada, sproginėjo pasalūnės minos, aitrūs dūmai graužė akis. Širdį gėlė, žiūrint į rūkstančių griuvėsių kalnus. Niūrūs vaizdai pasitiko tarybinius karius, įžengusius į Klaipėdą prieš dvidešimt metų. Pažvelgę į išretėjusias gretas, paskubomis atsisveikinę su draugais, kritusiais vaduojant šį mūsų miestą, jie, dar tvirčiau suspaudę ginklus, veržėsi prie jūros, kad pasakytų: "Sveika, Baltija! Mes atnešėme tau laisvę! Visiems laikams!" Įvairiomis kalbomis nuskambėjo šie žodžiai. Juos tarė ir senas karys rusas, praėjęs kruvinus fronto kelius, ir jaunas lietuvis vaikinas, neseniai dar pats kentęs hitlerininkų jungą ir čia, prie jūros, gal būt, gavęs tik pirmąjį kovos krikštą...

Paskui jie žengė lūžtančiu, patrankų sviedinių suskaldytu Kuršių marių ledu, kad paskutinė Tarybų Lietuvos žemės pėda būtų išvalyta nuo priešų.

Kai prieš dvidešimt metų pergalės saliutai paskelbė apie Klaipėdos išvadavimą, džiaugėsi visa Tarybų šalis. Bet ši diena — sausio 28-oji— ypatingai brangi lietuvių tautai. Tai buvo jaudinantis istorinės reikšmės įvykis. Išvadavus Klaipėdą, visa Tarybų Lietuvos teritorija tapo laisva. Visos Lietuvos žemės, kurias buvo praradusi buržuazija, amžiams susijungė vieningoje tarybinėje valstybėje. Imperialistų draskyta ir niokota, Lietuva, broliškosioms tarybinėms tautoms padedant, atgavo savo senąją sostinę — Vilnių, istorinį uostą—Klaipėdą. Kadaise išskaldytų Lietuvos sričių darbo žmonės įsiliejo į vieningą, brolišką tarybinę šeimą.

Šiandien didvyriškieji kariai, susirinkę Tarybų Lietuvos pajūryje, vėl taria žodžius: "Sveika, Baltija motinėle". Ir džiaugsmas sušvyti Klaipėdos išvaduotojų akyse. Jie mato atgimusį miestą, galingus uostų kranus, į Atlanto tolius išplaukiančius laivus. Juos pasitinka džiugi, maloni klaipėdiečių šypsena.

— Žiūrėkite, — sako jie, — kiek padarėme per dvidešimtį laisvės metų.

Buvusius tarybinius karius išvaduotojus karštai sveikina miesto ir visos Tarybų Lietuvos darbo žmonės. Su giliu dėkingumu širdyje tariame:

— Ačiū, brangieji, už laisvę, kurią jūs atnešėte kraštui prie gintarinės Baltijos krantų. Jūsų pralieto kraujo, kritusių mūšiuose brolių gyvybių kaina šiandien kuriamas naujas, šviesus, tarybinis gyvenimas. O jūsų žygdarbių mes niekada nepamiršime.

Lietuvių tauta per amžius brangins ir saugos atminimą geriausių savo sūnų—16-osios Lietuviškosios Raudonosios Vėliavos ordinu apdovanotos divizijos karių, žuvusių kovoje už Tarybų Lietuvos išvadavimą. Iš kartos į kartą sklis šlovė apie rusų, ukrainiečių, baltarusių, kazachų, gruzinų ir kitų brolišku tautų sūnus, didvyrių mirtimi kritusius dėl mūsų laisvės. Niekada nenuvys gėlės ant brolišku kapų, kuriuose palaidoti Tarybų Sąjungos Didvyriai Bielinskis, Fominas, Šeiniauskas, Larinas, Lopuškinas, narsūs kovotojai — Matiuševienė, Andrikonis, Narbutas ir daugelis kitų Tėvynės karo didvyrių.

BAISIOS PASEKMĖS AUTO NELAIMIŲ

Chicago.—National Safety Council skelbia, kad 1964 metais JAV automobilių nelaimėse 47,800 žmonių buvo užmušta ir 1,700,000 sunkiai sužeista. Finansiniai nuostoliai siekia $8,200,000,000.

'Gaila, kad per anksti gimiau'

Kolūkietis—Prancūzijos čempionas

(Specialiai "Laisvei")

Apie statybininką Stasį Astrauską Radviliškio rajono "Sidabrinės varpos" kolūkyje kalbama su pagarba ir pasididžiavimu. Jis—gana darbštus kolūkietis. Nors praeitin nuslinko 58 rudenys, tačiau pernai jo darbo knygutėje įrašyti 250 darbadienių. Nuoširdžiai dirba ir šiais metais. Tačiau apie jį žino ir kaip apie "Tur de Frans" dalyvį.

...1923 metais ieškodamas "laimės" Stasys Astrauskas išvyksta į užsienį, į Maroką. Čia pradeda domėtis dviračių sportu. Netrukus įsigijo dviratį ir pradėjo sistemingai laisvalaikiais treniruotis. Po 3-jų metų atvyksta į Prancūziją ir įsikuria Diepo mieste. Netrukus pirmosios 50 km varžybos. Iš 140 sportininkų jis distanciją įveikia septintas. Po to vėl eilė varžybų, kuriose pralenkė net tokius dviratininkus, kaip Paskalį, Liritei ir kt.

Po šito jis apsigyvena Paryžiuje. Sostinėje Stasys susipažino ir susidraugavo su tuo metu garsiu dviratininku Šarliu Felesje. Jo padedamas treniruojasi, įstoja į sporto klubą "Šark." Čia seka eilė varžybų. Tačiau geriausiai Astrauskui įsimena 1927 metai, kai jis dalyvavo lenktynėse Pari-Drovie ir tapo nugalėtoju. Tačiau ypač buvo sėkmingi 1931 metai. Dviratininkas Astrauskas dalyvauja stipriausių Europos profesionalų dviratininkų lenktynėse. Distanciją 10 ratų po 10 kilometrų jis įveikia per 2, 25: 98, o tuo pasiekdamas trasos rekordą ir nugalėjo iki tol buvusį distancijos čempioną belgą Žaržą Frunzą.

Tais pat metais Astrauskui buvo leista dalyvauti tradicinėse dviračių lenktynėse aplink Prancūziją (Tur de Frans). Tai atsakingos varžybos, kurių distancija — 4,600 km. Varžybos vyko 24 dienas. Distanciją baigė antras. Geriau nuvažiavo tik jo mokytojas Šarlis Felesje. Tais pat metais jis laimėjo eilę pirmųjų vietų smulkesnio masto lenktynėse: Paryžius-Orleanas, Paryžius - Lilis, Paryžius-Turas ir kt.

Jį pažinojo Italijoje, Belgijoje, Austrijoje, Anglijoje. Apie Astrauską plačiai rašė užsienio spauda.

1936 metais grįžo į Lietuvą ir įsikūrė netoli Sidabravo. Tačiau tuo metu buržuazinė vyriausybė nesirūpino dviračių sporto vystymu. Vėliau Didysis Tėvynės karas. Ir tik 1955 metais Astrauskas dalyvavo zoninėse varžybose Panevėžyje, o 1956 metais—LTSR spartakiadoje. Dabar jis pats dirba kolūkyje, mėgsta važinėti dviračiu. "Gaila, kad per anksti gimiau," — sako jis. Dabar tai palenktyniaučiau."

A. Martinionis

Lietuvių tapybos ąžuolas

Tur būt, neapsiriksime, jog daugelis dailės mėgėjų, apsilankę naujoje parodoje, pirmiausia ieško akimis tapytojo Antano Gudaičio drobių. Dabar to daryti nebereikia: visas antrasis Vilniaus dailės muziejaus aukštas skirtas šio dailininko kūrybai. Pažymint profesoriaus 60-metį, čia surengta personalinė jo darbų paroda, duodanti puikią galimybę apžvelgti dešimtis pavasarių ir žiemų, prabėgusių su teptuku ir palete rankose.

"Sunku paprastu žodžiu išreikšti pasigėrėjimą jūsų kūriniais. Čia būtų reikalinga tokia pat spalvų ir muzikos pilna daina", — tokius žodžius parodos darbų autoriui skiria vienas jos lankytojų.

Piešti būsimasis dailininkas pradėjo dar besimokydamas Šiaulių mokytojų seminarijoje; čia jis surengė ir pirmąją savo piešinių parodėlę. Nors ir nelengvos buvo sąlygos, A. Gudaitis vėliau įstojo į Kauno meno mokyklą, lygiagrečiai studijuodamas lietuvių ir rusų literatūrą universitete.

Ir šiandieną profesorius prisimena, kaip ilgai ir kantriai tikrino jis savo pašaukimą tapti dailininku. Galutinai šis pasiryžimas subrendo tada, kai jis, už dalyvavimą streike pašalintas iš meno mokyklos, išvyko studijouti dailės į Paryžių. Ne vieną ankstyvojo jo kūrybos laikotarpio darbą galima rasti ir šiandieninėje parodoje.

— Brangi buvo medžiaga, dažai, — prisimena dailininkas, sustodamas prie šių paveikslų, — Dėl to nukentėjo techninė jų atlikimo pusė.

Grįžęs į Lietuvą, A. Gudaitis aktyviai dalyvavo kūrybinėje ir organizacinėje Lietuvos dailininkų veikloje. Jo pažiūros, jo ryšys su paprastais žmonėmis apdraudė jauną dailininką nuo klaidžiojimų įvairiais "izmais" margame tuometiniame meno pasaulyje. A. Gudaičio kūrybos centre buvo darbo žmogus. Užtenka prisiminti tokias jo kompazicijas, kaip "Naujakuriai", "Valstiečių šeima", portretus "Moteris iš Žemaitijos", "Šaukštų drožėjas" ir daugelį kitų darbų, kuriais jis metai iš metų pradžiugindavo dailės mėgėjus.

Pokario metais susiformuoja "gudaitiška" tapybos maniera, daug jėgų jis skiria jaunosios tapytojų kartos auklėjimui, dirbdamas Valstybiniame dailės institute pradžioje direktoriaus pavaduotoju, dabar — tapybos katedros profesoriumi.

Iš nuotaikingos, didelėmis emocijomis persunktos Antano Gudaičio kūrybos dailininkai mokosi spalvos kultūros, minties turtingumo, dailės mėgėjai — meilės žmogui, tėvynei, gimtajam kraštui, grožiui. "Džiugi, pakili nuotaika dar ilgai lydi žmogų, išėjusį iš parodos salių" — įrašė vienas lankytojų, matyti, jau nebe pirmą kartą pasigrožėjęs saulėtu "Vidurdieniu", nuotaikinga drobe "Rūta ilsisi", žvejo Augučio, dailininko Surgailio portretas.

Respublikos liaudies dailininkas Antanas Gudaitis, sulaukęs 60-ies metų amžiaus, kupinas kūrybinių jėgų ir sumanymų. Su stambiomis drobėmis jis rengiasi dalyvauti parodoje, skirtoje Tarybų Lietuvos 25-osioms metinėms, Tarybų valdžios 50-mečiui.

Didžiausia laimė dailininkui kurti ir turėti galimybę parodyti savo kūrybą liaudžiai, — sako profesorius. — Visa tai dabar aš turiu su kaupu.

A. Balčiūnaitė

Klausimai ir atsakymai

Klausimas: Aš esu naturalizavęsis pilietis ir gyvenu užsienyje su savo vyru, kuris niekad nebuvo JAV-se. Mes gyvename jo gimimo krašte, o ne mano. Aš ten gyvenu beveik penkerius metus ir norėčiau žinoti, ar man būtina grįžti į JAV-jas prieš pasibaigiant penkeriems metams, kad išlaikyčiau savo Amerikos pilietybę. Ar gal neseniai padarytas Aukščiausiojo Teismo nutarimas leidžia man pasilikti užsienyje be pavojaus prarasti pilietybę?

Atsakymas: Aukščiausiasis Teismas rado nekonstituciniu imigracijos įstatymą, pagal kurį asmenys grįžę į savo kilmės ar ankstyvesnės pilietybės kraštą praranda savo pilietybę, jeigu išbuvo tame krašte ilgiau negu trejus metus. Atrodo, būtų teisinga daleisti, kad jūsų atveju Aukščiausiasis Teismas rastų nekonstituciniu įstatymą, pagal kurį naturalizavęsi piliečiai praranda pilietybę, jeigu jie gyvena ilgiau negu penkerius metus užsienio krašte. Šiuo metu nėra dar žinoma, ar JAV-jų konsulatai užsienyje išduos pasus naturalizavusiems piliečiams, pasilikusiems užsienyje ilgiau negu penkerius metus. Yra patariama jums nueiti į artimiausią JAV-jų Konsulatą ir prašyti jo patarimo šiuo atveju.

—:—

Klausimas: Aš esu gimęs užsienyje, bet man atrodo, kad esu paveldėjęs JAV-jų pilietybę iš savo tėvo. Aš neturiu dokumentų tam įrodyti ir kadangi noriu nustatyti savo JAV-jų pilietybės, statutą kiek įmanoma lengviau, gal man būtų geriausia patiekti prašymą naturalizaųijai gauti?

Atsakymas: Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnyba netvarkys prašymo, jeigu atrodys, kad prašytojas jau yra pilietis. Kur tik yra galimybė, kad asmuo yra savo kilme ar paveldėjimu piliečiu, jis turėtų paduoti prašymą gauti pilietybės pažymėjimą artimiausioje Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnybos įstaigoje. Šalia prašymo jis turėtų patiekti vedybų ir gimimo metrikus, giminystės su asmeniu, per kurį jis mano gavo pilietybę, įrodymui ir dokumentus parodyti, kad tas asmuo buvo piliečiu. Apklausinėjimuose šiam prašymui spręsti Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnyba nustatys, ar pilietybė buvo įrodyta. Jeigu asmuo yra pilietis, jis gaus pilietybės pažymėjimą. Jeigu Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnyba nuspręs, kad asmuo nėra pilietis, ar negali pilietybės įrodyti, ji jam patars daryti žygius naturalizavimuisi.

ACNS

Berlynas. — Rytų Vokietijos vyriausybė suruošė išleistuves TSRS militarinių jėgų komandieriui generolui Ivanui Jakubovskiui, kuris nuo 1960 metų komandavo TSRS militarines jėgas.

Kūdikis, mergina ir vienas aukštas nacių teisėjas

Pasaulis plačiai užprotestavo prieš Erhardo režimo Bone nutarimą suteikti neliečiamybę nacių nusikaltėliams. Neliečiamybė jiems suteikiama statutu, pagal kurį nutraukiami visi persekiojimai nuo š. m. gegužės mėnesio, kai sueis dvidešimt metų po II Pasaulinio Karo pabaigos. Tas nutarimas neleidžia traukti atsakomybėn plačiai žinomus nacių nusikaltėlius, kurie dabar užima Bono režime vadovaujančius postus.

Žemiau patiekiama apybraiža duoda vieno tokio nusikaltėlio portretą; šis žmogus dabar yra Vakarų Vokietijos Patentų Teismo Miunchene vyriausas teisėjas. Straipsnis buvo paskelbtas Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, Berlyne.

-:-

1941 m. liepos mėnesį vokiečių kariuomenė nusiaubė mažąjį Brodų miestelį Ukrainoje, į šiaurės rytus nuo Lvovo. Tuoj po kariuomenės atvyko SS žudikų daliniai. Jie Brodų miestelyje nužudė daug žydų, bet greit nuvyko toliau paskui nacių armiją, palikdami dalį Brodų žydų bendruomenės nepaliestą.

Vienas iš tų, kurie išliko po pirmosios žudynių bangos, buvo Hiršas Mamutas su savo žmona ir vos trijų mėnesių sūneliu. Priversti nešioti geltonąją Dovydo žvaigždę, gyvendami pusbadžiu, visą laiką drebėdami dėl savo ir kūdikio gyvybės, šie žmonės laikėsi kartu. Žinios apie šiurpias žudynes pasiekdavo miestelį, buvo kalbama, kad visuose miestuose vokiečių okupacinė valdžia suvaro žydus į getus, o tai yra pirmoji pakopa kelyje į naikinimo stovyklas.

Kelis mėnesius Brodų miestelis išvengė šių priemonių, tačiau 1942 m. spalio mėnesį, kai Hiršo Mamuto sūnui sukako 18 mėnesių, buvo duotas įsakymas visiems žydams susirinkti griežtai saugojamoje "žydų gyvenamoje teritorijoje."

-:-

Hiršas Mamutas suprato, kad visi mirs, kas įžengs į getą. Jis nematė galimybės išsigelbėti sau ir žmonai, tačiau tikėjosi išsaugoti vaiką.

Jis nugabeno savo mažąjį sūnelį — mes nežinome jo vardo, nes dokumentai kalba apie jį tik kaip apie "žydų vaiką" — pas vieną pažįstamą ukrainietę, merginą vardu Anna Zwarycz. Jis atidavė jai visus savo negausius žemiškus turtus —keletą zlotų, pagalvę, pūkinę antklodę — ir ji prižadėjo laikyti berniuką. Hiršas Mamutas ir jo žmona nuvyko į getą.

Daugiau apie juos nieko nežinoma: greičiausiai jie žuvo greit po to, kada visi getai šioje Ukrainos dalyje buvo sulikviduoti.

Tačiau vaikas dar gyveno keletą mėnesių griežtai apribotoje "laisvėje" vokiečių okupuotame mieste. Anna Zwarycz kaip galėdama jį maitino ir užlaikė. Bet 1943 m. balandžio mėnesį vietinė okupacinė valdžia smogė. Buvo sužinota, kad žydas, nors tai buvo tik dvejų metų kūdikis, dar gyvena laisvėje. Anna Zwarycz buvo areštuota ir apkaltinta žydo slėpimu, kas buvo vokiečių įstatymo draudžiama. Vaikas, paskutinis Mamuto šeimos narys, dingo, greičiausiai jis buvo tuoj pat nužudytas.

1943 m. liepos 30 d. mergina buvo teisiama Vokiečių Ypatingojo Teismo Lvove. Mirties sprendimas atrodė neišvengiamas, nes vokiečių ypatingieji teismai skelbdavo drakoniškus sprendimus lenkams, ukrainiečiams ir kitoms "žemesnėms rasėms" už mažiausius nusižengimus. Mirties bausmė buvo skelbiama kasdien už smulkią vagystę, už įžeidimą vokiečio ir t. t. Žydo slėpimas buvo didžiausiu nusikaltimu.

-:-

Bet teisėjų tarpe, veikiančių šiuose teismuose pasitaikydavo nedaug, labai nedaug išimčių, baltų varnų, kurie kartais jausdavo atsakomybę už tai, ką jie daro. Atrodo, kad toks teisėjas tuomet buvo ir Lvovo Ypatingajame Teisme. Išlikusiuose nacių dokumentuose šio žmogaus vardas nepaminėtas.

Šis teisėjas padarė kažką nepaprasta — jis išteisino Anna Zwarycz. Jis negalėjo pripažinti, kad įstatymas, kurį jis vykdė, yra nežmoniškas, todėl jis ieškojo legalios priedangos.

Minėtas įstatymas — nacių 1941 m. spalio 15 d. dekretas — skelbė sunkiu nusikaltimu žydo slėpimą, "kuris paliko žydų gyvenamąjį kvartalą be leidimo." Teisėjas tą įstatymą pritaikė pažodžiui. Jis pareiškė, kad pirma, Anna Zwarycz nebandė slėpti kūdikio, o laikė jį visiškai atvirai savo namuose, antra, vaikas "nepaliko" žydų geto, nes jis ten niekad nėra buvęs, ir trečia, niekad nebuvo iškeltas klausimas dėl leidimo palikti getą, nes vaikas, būdamas kelių mėnesių amžiaus, nieko negalėjo daryti savo valia.

-:-

Anna Zwrrycz buvo paleista. Tačiau bylos medžiaga buvo persiųsta nacių okupacinės valdžios Teismo Departamentui Krakove. Dr. Josef Ganser, buvęs Teisingumo Ministerijos Berlyne vyresnysis valdininkas, įniršo, pamatęs tą bylą. 1944 m. sausio 4 d. jis parašė Vokiečių Aukščiausiajam Teismui Krakove ilgą argumentaciją dėl Annos Zwarycz, merginos, kuri stengėsi išgelbėti kūdikį, paleidimo.

Anna buvo vėl areštuota, nugabenta į Krakovą, vėl 1944 am. kovo 3 d. teisiama ir pasmerkta mirti. Atrodo, kad ji tuoj pat buvo nužudyta, nes jokia apeliacija po tokio sprendimo buvo neįmanoma.

Kūdikis ir mergina nebegyvi. Tačiau dr. Josef Ganser, 61 m. amžiaus, dabar Vakarų Vokietijos Patentų Teismo Miunchene Vyriausias teisėjas.

-:-

Tai vienas įvykis iš dr. Ganserio gyvenimo. Bet yra daug tokių, kaip dr. Ganser. Štai keli jų:

Dr. Bilfinger: Buvęs SS pulkininkas-leitenantas Vyriausioje Reicho Saugumo Tarnyboje. Šiandien jis Banden - Wiurttembergo teismo vyriausiasis teisėjas. Bilfinger 1923 m. įstojo į nacių partiją, nuo 1934 m. tarnavo gestapo karininku. Karo metu jis buvo vienas iš tų, kurie sudarė žydų likvidavimo programą.

Dr. Boehr: Buvęs Wermachto 346 pėstininkų divizijos karinis teisėjas. Šiandien jis yra Hanoverio provincijos teismo teisėjas. 1943 m. Boehr buvo karinio teismo pirmininku, kuris paskelbė mirties nuosprendžius Edgarui Hurkiewicz, čekų piliečiui, paimtam į vokiečių kariuomenę. Hurkiewicz prieš karą buvo komunistų partijos narys ir buvo apkaltintas komunistinės propagandos skleidimu wermachte.

Ernst Ellers: Buvęs nacių saugumo policijos specialiuoju komisionieriumi okupuotoje Belgijoje ir ir Šiaurės Prancūzijoje. Šiandien jis yra Šlezvigo-Holštinijos administracinio teismo teisėjas. Ehlers įstojo į nacių partiją 1928 m. Vėliau tarnavo Himlerio saugumo tarnyboje SS majoru. 1938 m. jis įstojo į Gestapo ir tarnavo Reicho Saugumo Tarnybos vyriausiajame štabe. 1940 m. jis tapo Legnicos okupuotoje Lenkijoje gestapo viršininku ir po to buvo perkeltas tarnauti į okupuotąją Belgiją.

Dr. Richard Leiterer: Buvęs gestapo karininkas, šiandien Šlezvigo - Holštinijos administracinio teismo teisėjas. Prieš II pasaulinį karą Leiterer buvo gestapo viršininkas Magdeburge, o vėliau SS leitenanto laipsnyje tarnavo nacių partijos vadovybės vidinėje saugumo tarnyboje.

Dr. Halmut Meller: Buvęs policijos viršininkas Gdynioje, okupuotoje Lenkijoje. Šiandien jis Šlezvigo-Holštinijos administracinio teismo teisėjas. Meller, Laisvojo Dancigo miesto pilietis, įstojo į nacių partiją 1936 m. Jis pasiekė SS pulkininko-leitenanto laipsnį ir 19443 m. buvo paskirtas Gdynios policijos viršininku.

Dr. Oldenburg: Buvęs nacių ypatingojo teismo teisėjas Prenclau mieste. Šiandien jis teisėjas Bielefelde. 1943 m. lapkričio mėn. 26 d. Oldenburgas pasmerkė mirti vokietį, žemės ūkio darbininką Friedricha Bartelta, kuris buvo apkaltintas pavogęs iš griuvėsių po orinio puolimo senus batus ir kojines, viso 15 markių vertės.

Dr. Schollgen: Buvęs Wuppertalio nacių ypatingojo teismo teisėjas. Šiandien jis vyresnysis teisėjas Miunchen-Gladbache. 1944 m. kovo 16 d. jis nuteisė mirti vokietį Fridricha Schmidta, kuris pavogė ir suvalgė kelis kralikus.

Vertė **I. Vladimirovienė**

ŠAUDO "TERORISTUS"

Saigonas. — Pietų Vietname labai žiauriai terorizuoja partizanus bandydami iš jų išgauti žinių apie partizanų dalinius. Kai kuriuos kvosdami paskandina, kitus po žiaurių kankinimų nušauna.

Dabar Saigone pradėjo viešai šaudyti suimtus partizanus kaltindami, būk jie yra teroristai. Reakcininkai mano, kad taip atgrasins žmones nuo partizanų.

Pekinas. — Japonija čia įsteigė prekybos centrą.

Šiemet pradedamos išmokėti pensijos kolūkiečiams

Įsigaliojo Įstatymas dėl pensijų ir pašalpų kolūkių nariams. Jis buvo priimtas Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos ketvirtojoje sesijoje. Į pensijų ir pašalpų kolūkiečiams skyrimo komisijas pradėjo plaukti pirmieji pareiškimai .

Kokia yra Tarybų valstybės naujos priemonės esmė ir reikšmė?

Priėmusi Pensijų ir pašalpų kolūkių nariams įstatymą, Aukščiausioji Taryba sutvarkė socialinį aprūpinimą kolūkiuose: įvestos valstybinės senatvės, invalidumo pensijos, pensijos netekus maitintojo, o taip pat nėštumo ir gimdymo pašalpos kolūkietėms. Tuo būdu šalyje įvesta vieninga pastovi kolūkiečių aprūpinimo pensijoms sistema, kurios dėka kiekvienas sąžiningas kaimo darbo žmogus galės senatvėje sistemingai gauti pensiją. Šis svarbus valstybinis aktas ryškiai rodo, kaip Komunistų partija ir Tarybinė vyriausybė rūpinasi, kad nuolat kiltų materialinė žemdirbių gerovė.

Kuo būdingas kolūkiečių aprūpinimas pensijomis Tarybų Lietuvoje?

Teisę į senatvės pensiją gauna kolūkiečiai — vyrai,, sulaukę 65 metų amžiaus ir turėdami ne mažesnį kaip 25 metų darbo stažą, ir moterys, sulaukusios 60 metų ir turėdamos 20 metų darbo stažą. Kadangi Tarybų Lietuvoje kolektyvizavimas įvyko pokario metais, todėl čia žemės ūkio artelių nariams senatvės pensijai gauti reikalingas žymiai mažesnis stažas. Mūsų respublikos kolūkiečiams užtenka turėti darbo stažą, lygų skaičiui metų, praėjusių po kolūkio įsteigimo iki tų metų, kai kreipiamasi dėl pensijos paskyrimo. Pavyzdžiui, jeigu kolūkis įsteigtas 1949 metais, tai senatvės pensijai gauti šiemet reikia turėti 15 metų darbo stažą, o jeigu 1953 metais, tai tik 11 metų. Nepaisant to, pensijos dydis lieka toks pat, kiek gauna kolūkiečiai, turėdami pilną darbo stažą. Tai didelė lengvata, rodanti ypatingą mūsų valstybės rūpinimasi, kad pensijas gautų Lietuvos žemdirbiai lygiai kaip ir kitų šalies respublikų ir rajonų, kuriuose žemės ūkio artelės buvo steigiamos vėliau, kolūkiečiai.

Kokia yra pensijų skyrimo tvarka ir koks nuveiktas paruošiamasis darbas respublikoje?

Kaip numato specialūs pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarkos nuostatai, pensijas skiria kiekviename rajone sudarytos komisijos pagal kolūkių valdybų ir kolūkinių socialinio aprūpinimo tarybų bendrus pasiūlymus. Pensijos kolūkiečiams bus išmokamos tokia pat tvarka ir tokiais pat terminais, kaip ir nedirbantiems pensininkams iš darbininkų ir tarnautojų tarpo. Ruošiantis įgyvendinti įstatymą dėl pensijų ir pašalpų koūkių nariams, respublikoje nuveiktas nemažas organizacinis darbas. Rajonuose sudarytos kolūkiečių socialinio aprūpinimo visuomeninės tarybos. Tokios pat tarybos išrinktos netarpiškai kolūkiuose. Atspausdinti ir išsiųsti į rajonus dokumentų blankai, reikalingi kolūkiečių pensijoms apiforminti ir gauti. Įvyko respublikinis pasitarimas - instruktažas socialinio aprūpinimo darbuotojams ir rajoninių kolūkiečių socialinio aprūpinimo tarybų pirmininkams. Panašūs pasitarimai įvyko taip pat daugelyje rajonų.

Išankstiniais duomenimis, iki 1965 metų pabaigos pensijas pradės gauti apie 140 tūkstančių Lietuvos kolūkiečių. Žemdirbių socialiniam aprūpinimui šiais metais išskirta 16 milijonų rublių valstybinių ir kolūkinių lėšų.

Keturi ministrai vyks į Austriją

Viena. — Gegužės 15 d. sukaks 10 metų nuo suteikimo Austrijai valstybinių teisių. Tas teises jai suteikė Anglijos, Prancūzijos, Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų vyriausybės.

Austrija užkvietė į sukakti šių valstybių ministrus. Sutiko vykti JAV Valstybės sekretorius D. Ruskas, TSRS Užsienio ministras A. Gromyko, Anglijos Užsienio sekretorius M. Stewart ir Prancūzijos Užsienio reikalų ministras Couce de Murville.

Bona. — Vakarų Vokietijos valdžiai nepatinka, kad į Kairą vyksta Rytų Vokietijos delegacija priešakyje su Walteriu Ulbrichtu.

Worcester, Mass.

Sausio 24 d. įvyko L.S.D. Moterų komiteto surengti pietūs. Kadangi mot. kom. visados pagamina skanius pietus ir suteikia gerą patarnavimą, tai tas vikas ir patinka svečiam. Todėl ir dabar skaitlingai priėjo svečių ir visi buvo pilnai patenkinti.

Darbininkės ir aukotojos

Mrs. Demikienė aukojo du keikus, Cathrina Ausiejus — vieną keiką, Margaret Jusius — keiką, Helen Smith — coffee keiką, Mrs. L. Ausiejus — "shopping bag". Jos dirbo, ir dar Meškienė, Petkūnienė, Paulikaitienė, Sabaliauskienė ir Lozoravičienė.

Varde L. S. D. draugijos nuoširdus ačiu svečiams ir darbininkėms.

K. K.

St. Petersburg, Fla.

Mirė Stella Gudaitienė, sulaukus 75 metus amžiaus. Vasario 1 d. didelis būrelis draugų ir jos prietelių palydėjo ją į gražias kapines Memorial Park. Ji paliko nuliūdusią savo vaikaitę, Daratėlę Sireikienę, Indianos valstijoje gyvenančią, ir kitus gimines ir draugus, drauges.

Nebeilgai Stella vieniša gyveno. Ji praeitais metais lapkrčio mėnesį palaidojo savo vyrą. Džiaugėsi, kad turėjo gerų draugių, pasimokėjo į LLD. 45 kuopą už šiuos metus, turėjo viltį dar ilgai gyventi. Dabar ir ji paguldyta šale savo vyro ilsėtis.

Ilsėkis, žmonele, gražiame kapinyne.

— — —

Garsiau ir plačiau žmonėse girdimos kalbos apie būsimą spalvingą banketą ir koncertą atžymėjimui LLD penkiasdešimt metinės sukakties!, kuri įvyks šeštadienį, vasario 27 d. paprastoje vietoje. Svarbu: dainuos atsižymėjusi dainininkė-solistė Gerry Mikužis iš Čikagos ir vietinės meninės jėgos.

Kadangi pasiskyrėme visą vasario mėnesį atžymėjimui įvairiais būdais minėtos organizacijos sukakties, tad verta pasiragint vieni kitus dalyvauti vasario 13 d. bankete, kuriame trumpoj formoje J. P. Miller aiškins apie tai, kokius didelius darbus Lietuvių Literatūros Draugija nuveikė per nemenką laikotarpį. Be to, dainos, šokiai puoš visą mielą popietį.

Draugai Jonas Vosylius ir Jonas Vilkelis dar vis ligoninėje. Dabar jau paduota į ligoninę ir Amilija Sklērienė. Ir ji sunkios ligos prispausta. A. Sklērienės gyvenimo vieta 4715 21st Ave. So.

Nuo visų draugų, draugių šilti velinimai greitai visiems susveikti.

— — —

Laidojant Gudaitienę buvo sutiktas draugas Vilkauskas iš Čikagos. Kaip ilgai jis čia svečiuosis, nebuvo progos paklausti. Jo mintis yra kur nors saulėtoje Floridoje apsigyventi.

Vikutis

MIAMI, FLA.

Iš L.S. Klubo Kalendoriaus

Šiuos žodžius rašant lietuvių meniškų kūrinių paroda atsidarė, o kol šie žodžiai pasieks publiką, ji jau bus užsidarius, tai apie ją daug nerašysiu, nes žinau Ramstis ar Arejas parašys daugiau. Bet tik tiek turiu pažymėti, kad įėjus į svetainę nustebau. Meno kūriniais kaip vietinių, taip ir iš toliau, svetainė buvo užpildyta. Viskas tvarkingai išdėstyta, kad jau geriau ir negali būti. Čia priklauso aukštas kreditas komisijai, kuri surengė tą parodą.

Atidarymo prakalbėles pasakė V. Bovinas ir Zigmas Zavis, nupiešdami trumpai lietuvių meno ir menininkų istoriją.

Vasario 24 LLD 75-ta kp. rengia banketą paminėjimui 2-jų metų sukakties nuo L.S. Klubo įsigijimo savo namo. Nors namas ir neturi mortgičiaus-skolos, bet namo užlaikymas daug kainuoja, tad LLD kuopos nariai tą permatydami ruošia banketą. Mūsų kuopos nariai gerai prisimena praeiti, kai neturėjome kur susirinkimus laikyti bei visuomenines sueigas turėti. O kas labiausia, kai mes savo amžiaus rudens laiką gyvename, tai tokia vieta nepavaduojančiai reikalinga. Todėl mes ją turime visais galimais būdais remti.

Kovo 7-ta kuopa rengiasi prie ALDLD 50-metų jubiliejaus apvaikščiojimo. Komisija yra paskirta tuomi rūpintis ir ruoštis prie šios iškilmingos dienos, kuri susidės iš dainų, kalbų ir skanių pietų.

Kovo 24 ir 27-ta dienomis bus rodomos J. Misevičiaus filmos iš Lietuvos. J. Misevičius sako, turi filmų iš Lietuvos, kurios dar nebuvo rodomos Amerikoje.

J. Šukaitis

Žaviose Neringos kopose.

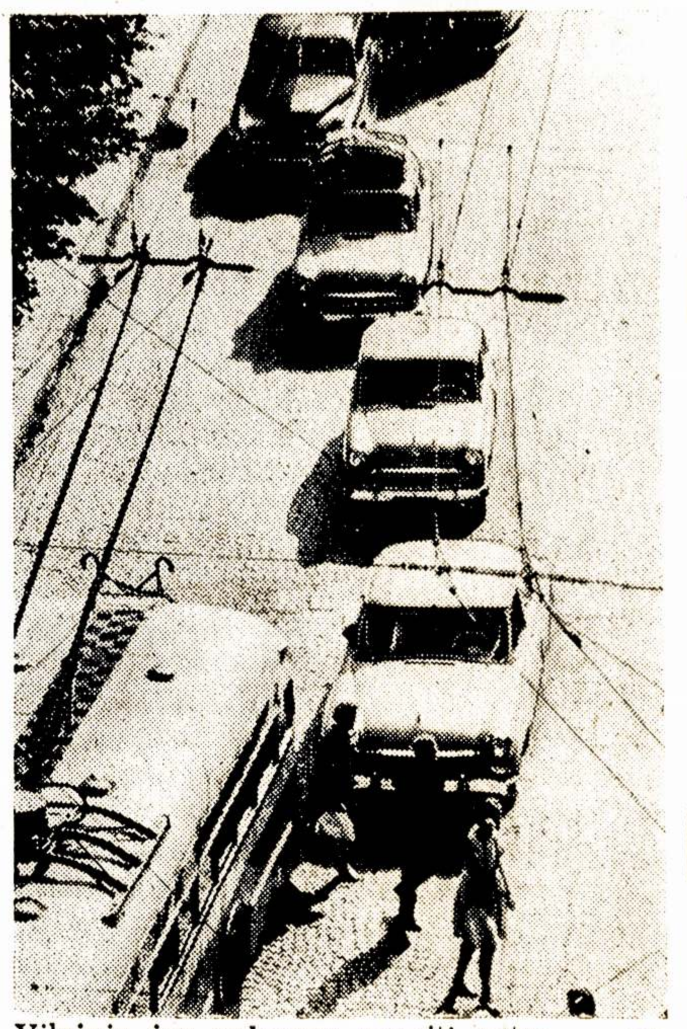

Vilniuje jau nelengva pereiti gatvę — automobiliai juda nesibaigiančiu sriautu.

Philadelphia, Pa.

Serga

Susirgo Helen Tureikienė ir yra Metropolitan ligoninėje, 3rd St. ir Spruce St., ant 7-to aukšto.

Vasario 1 dieną jai buvo padaryta operacija. Linkiu greitai pasveikti.

O. Žalnieraitienė

TAR. SĄJUNGA DAUG PAGAVO ŽUVŲ

Maskva. — Aleksandras Iškovas TSRS žvejybos ministras rašo "Pravdoje", kad 1964 metais Tarybų Sąjungos žvejai pagavo 5,100,000 tonų žuvų. Jis sako, kad 1963 metais buvo pagauta 4 500,000 tonų.

Ministras nurodo, kad šiais metais dar daugiau žuvų galima bus pagauti, nes daug naujų laivų įsijungs į žūklę.

JONAS GASIŪNAS

Praeitį prisimenant

(Tąsa)

Prisimenu dar vieną įvykį. Vėlai baigęs darbą einu į pažangiečių balių, vykstantį Mildos salėje. Matau neregėtą dalyką. Pristatytą policijos vežimų ir iš salės policistai veda būriais baliaus dalyvius. Žinoma, vėliau apklausinėjus daugelį paleido, bet rodos desėtką sulaikė kaip nužiūrimus komunistus.

1920 m. "Vilnis" pradėjo išeidinėti. Tuoj patapau jos nuolatiniu bendradarbiu ir už kelių mėnesių gavau pakvietimą dirbti jos redakcijoje. Dėl pasunkėjusių sąlygų, kurios trukdė jam Chicagoje darbuotis, V. Andrulis tulam laikui buvo išvykęs Brooklynan ir stojo "Laisvės" redakcijoje darbuotis. O man susidarė labai sunki redakcinio darbo našta, ypač žaliokui, neturinčiam laikraštinio patyrimo. Dėka Vinco Rudaičio pagalbai, dirbančio "Vilnies" spaustuvėje, kuris man daug ko padėjo, tulą laiką šiaip taip suredaguodavau laikraštį. Bet vėliau pasirodžius daugiau darbo, Jonas Siurba buvo pakviestas man padėti.

Chicaga—didžiulė lietuvių kolonija. Klerikalai, tautininkai ir menševikai nepaliaunamai kairiuosius puola. Tiesa, su menševikais nuėjo tik mažytė mažuma, kiti visi pasiliko su kairiaisiais. Bet menševikai turi gerus pagalbininkus: klerikalus ir tautininkus. Jie turi tvirtą spaudą. Tas bendras jų frontas visomis jėgomis pasimojo mušti kairiuosius. Reakcija irgi jiems padeda. O mūsų tiek laikraštinės jėgos, tiek bendra vadovybė nesudaro tokios tvirtos priešams atspirties. Kad sutvirtinti tas jėgas, tulam laikui patyręs laikraštininkas ir rašytojas Rojus Mizara Chicagon atvyksta, o J. Siurba vyksta dirbti "Laisvės" redakcijon.

Kaip laikraštį išlaikyti

Nuolat kildavo klausimas, kaip mes galėsime "Vilnį" išlaikyti. Skurdi buvo finansinė padėtis. Svetimų pasigarsinimų, kurie kiek nors daugiau apsimoka, beveik nebuvo ir niekas tuo nesirūpino. Girdi, geriau be biznierių garsinimų, nes mes iš principo priešingi buržuazijai parsiduoti.

Rengdavome "Vilnies" naudai koncertus ir piknikus. Bandėme "sausus" piknikus turėti, tai publikos mažai tesusirinkdavo ir pelno mažai telikdavo. Toks mūsų pačių siauras nusistatymas su laiku teko išgyvendinti. Tada pradėjome finansiniai atsigauti.

Pradžioje abu su V. Andruliu dirbdavome už vieną algą, kurios irgi ne visuomet gaudavome. Tik vėliau tuos sunkumus išgyvenome ir laikraštį tankiau pradėjome išleidinėti.

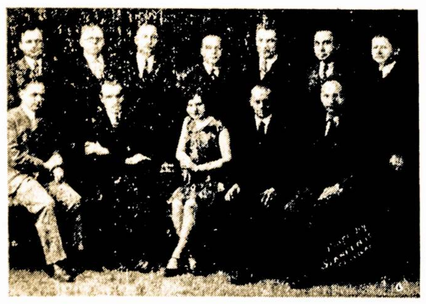

Dienraščio "Vilnies" redakcijos, administracijos ir spaustuvės darbininkų personalas tarp 1926 ir 1930 m.: J. Gasiūnas, V. Andrulis, M. Savukaitė, S. Smithas, V. Rudaitis; stovi: M. Bacevičius, V. Vasys, P. Krakaitis, L. Prūseika, J. Baltušis, J. Undžius ir Aksomitas.

Išdirbau "Vilnies" redakcijoje apie 11 metų. Teko tuo metu visko paragauti. Dabar dienraštis "Vilnis" yra daug tvirtesnė negu kada nors pirmiau. Tai didžiulis pažangių jėgų laimėjimas.

"Vilnis" — skirtingas laikraštis nuo kitų Chicagoje išeinančių lietuvių laikraščių. Jis — liaudies laikraštis, darbo žmonių reikalų gynėjas. Jis palaiko ryšius su rubsiuviais, medžio ir geležies išdirbystės darbininkais, su plieno liejikais, su angliakasiais, su skerdyklų darbininkais.

Gerai prisimenu, kai gyvulių skerdyklų darbininkai paskelbė streiką. "Vilnies" redaktoriai lankydavo jų susirinkimus, kalbėdavo juose, plačiai apie jų kovas rašydavo. Viename streikierių mitinge, kuriame man teko lietuviškai kalbėti, kai pirmininkas paminėjo Williamo Fosterio vardą, suūžė visas tūkstantinis mitingas. Fosteris pasakė ugningą kalbą. Aiškino jis apie didįjį plieno darbininkų streiką, kuriam jis vadovavo, apie angliakasių kovas ir privedė, kad skerdyklų darbininkams būtinas dalykas susiorganizuoti į savo uniją ir vieningai laikytis. Tai buvo padarytas ta-

Wm. Z. Fosteris

me streike persilaužimas, sukurtas unijos branduolis, kuris su laiku išaugo į tvirtą uniją, su kuria dabar skerdyklų trustas priverstas rimtai skaitytis ir sutartį palaikyti.

Rubsiuvių pramonėje irgi panašių kovų įvykdavo. "Vilnis" jiems padėdavo, kiek tik galėdavo. Organizuodavo pikietininkams pagalbą, apie jų kovas plačiai rašydavo.

"Vilnis" — kovotoja prieš rasinę diskriminaciją. Atsimenu, mes kai kada naktimis saugodavome savo įstaigą nuo baltųjų šovinistų užpuldinėjimo. Vieną ankstyvą rytmetį visgi buvo "Vilnies" raštinė sudeginta, nemaža nuostolių padaryta.

"Vilnies" redakcijoje bedirbdami mirė Henrikas Jagminas, Fredas Abekas, Leonas Pruseika, pasitraukęs iš redakcijos netrukus mirė Pius Krakaitis. Nepaisant to, kad ir pasidarė literatūrinių nuostolių, laikraštis vis tik išeidinėja. Ilgiausį laiką "V". redakcijoje yra išdirbęs Vincas Andrulis. Tai mūsų veteranas laikraštininkas, nepasiduodąs jokiems sunkumams, viską galintis nugalėti.

Prelatas sušaudytų keturis šimtus

Po fašistinio perversmo Lietuvoje, kai buvo sušaudyti keturi darbo žmonių vadai—Požela, Giedrys, Greifenbergeris ir Čiornas, pasipylė protestai ir smerkimas kruvinojo Smetonos režimo. Amerikiečiai lietuviai sujudo. Įvyko visa eilė masinių protesto mitingų. Sukelta nemažai finansinės pagalbos priešfašistiniams kaliniams ir kovai su fašizmu.

Smetonos šalininkai irgi nesnaudė. Jie bandė vienur kitur gauti lietuviuose perversmui pritarimo. Bet nekaip jiems sekėsi.

Vieną tokį mitingą buvo sušaukęs prelatas Krušas savo Šv. Jurgio bažnyčios salėje. Iš ambonos ir kitokiais būdais buvo visi parapijonys raginti dalyvauti. Tačiau salės neužpildė.

Nuėjau pasiklausyti, ką prel. Krušas tuo svarbiu klausimu pasakys, ir paskui parašyti "Vilnyje".

Kun. Krušas, tenka pasakyti, akyplėšiškai šaukė visus remti naująją valdžią Lietuvoje. Tas fašistinis perversmas, girdi, išlaisvinęs Lietuvą "iš komunizmo". Kas tam kunigui galvoje, kad valdžia buvo demokratiniu būdu išrinkta, kad ji buvo liaudininkų rankose, kad valdžioje nebuvo nei vieno komunisto. Pasirodo, kad demokratija jam nepakenčiama.

O kai jis priėjo prie keturių darbo žmonių vadų nužudymo, tai pareiškė, kad reikėję nužudyti ne keturius komunistus, bet keturis šimtus. Tik taip darant Lietuvai komunistinis pavojus būsiąs pašalintas.

Tuo metu nebegalėjau iškęsti neužprotestavęs. Bet mano protestas buvo greit užgniaužtas, kai pribėgę keli vyrai griebė mane stumdyti ir laukan vilkti. Laimė, kad netoli manęs buvo klerikalų "Draugo" administratorius Peldžius, dar iš Lietuvos geras mano pažįstamas (kartu lankėme Panemunėlio mokyklą). Jis mane užtarė ir tuos fanatikus vyrus nutildė.

Sueidavau su tūlais Krušo parapijonimis. Pasirodydavo, kad ir jie Smetonos perversmui ir žmonių šaudymui nepritaria. "Vilnis" tuo metu gavo nemažai naujų skaitytojų net tarp katalikų. Atsirado tokių katalikų, kurie patapo mūsų šalininkais ir net vėliau įsirašė į Lietuvių Darbininkų Susivienijimą. Vadinasi, mes laimėjome.

Marksistinė mokykla

Chicagoje pažangiečiai (vilniečiai) palaikė marksistinę mokyklą (Brooklyne taipgi tokia mokykla buvo). Po Palmerio "reidų", reakcijai siaučiant, toji mokykla buvo kilnojama iš vienos vietos į kitą. Dažniausia buvo privatiniuose butuose, bet gaudavome ir kaikada viešus kambarius. Vasaros metu susirinkdavome į parkus ar miškus.

Mokykla įvykdavo sekmadienių rytais —nuo 9 iki 12 val. Vienas daugiausia prasilavinęs draugas būdavo jos vedėju ir patarėju. Skaitydavome marksistines knygas ir diskusuodavome. Mokėmės ir iškalbumo, ir rašybos-korespondencijos. Dalyvių rašinėliai buvo skaitomi ir taisomi. Geriausieji buvo spausdinami "Vilnyje".

Kiekvienas dalyvis namuose per savaitę turėdavo tiek ir tiek nuskirtos knygos puslapių perskaityti ir mokykloje paaiškinti, kaip jis suprato. Dažnai išsivystydavo nemažai diskusijų. Mokyklos vedėjas pasakydavo paskutinį žodį ir viskas tuo baigdavosi.

Mokykloje aptardavome sekamos savaitės veikimą. Iš mokyklos geriausia prasisiekę buvo siuntinėjami i parengimus ir susirinkimus pakalbėti įvairiais klausimais.

Ši mokykla pažangiajam judėjimui yra labai daug naudos davusi. Ji pralavino visą eilę veikėjų, tarp kurių atsirado prakalbininkų ir spaudos nuolatinių bendradarbių.

Ateities žiedas bujoja

Pažangiečių lietuvių vaikams buvo daugelyje lietuvių kolonijų sukurtos Ateities Žiedo Vaikų draugijėlės. Chicagoje berods jų buvo net penketas.

Draugijėlių tikslas — mokyti vaikus lietuvių kalbos ir lietuviškos dainos. Draugijėlės turėdavo pamokos daugiausia šeštadienių popiečiais. Jos tankiai ruošdavo koncertus, kuriuos patys vaikučiai išpildydavo. Būdavo gražu ir smagu pažiūrėti, kaip puikiai vaikučiai lietuviškai kalba ir dainuoja. Tėvai negalėdavo atsigerėti. Kai kurie kitų srovių tėvai įrašydavo savo vaikučius į Ateities Žiedo Vaikų draugijėles.

Draugijėlės gyvavo, kol buvo Lietuvoje gimusių tėvų, turinčių nuo 8 iki 16 metų vaikų. Užėjus Antrajam pasauliniam karui tos draugijėlės pakriko. Mažai atsirado Amerikoje gimusių tėvų, kurie leistų savo vaikus lavintis lietuviškos kalbos ir dainos.

Socialdemokratai ir tautininkai tokių vaikų draugijėlių visai neturėjo. Katalikai pasitenkino parapijinėmis mokyklomis, kur buvo ir lietuvių kalba dėstoma. Bet dabar ir tose mokyklose lietuvių kalba baigiama prašalinti.

Kaip nukrypimai išlyginti

Chicagos ir Brooklyno marksistinės mokyklos, taipgi mūsų tvirta spauda žymiai padėjo nukariauti tarp lietuvių atsirandusį kairiųjų sektantizmą, vėliau ir dešiniąją skloką.

Po pirmojo pasaulinio karo, reakcijai siautėjant, Komunistų partija buvo priversta nueiti pogrindin. Bet kad turėti viešą partiją masiniam veikimui, tai buvo sukurta Amerikos Darbininkų partija.

Atsirado nemažai kairiųjų sektantų, kurie pasiremdami neva leninizmu bandė įrodinėti, kad mes puolame į oportunizmą ir pasidarome darbininkų išdavikais. Tarp lietuvių taipgi susidarė nemaža tokių sektantų grupė. Bet neilgai ji laikėsi. Išsiaiškinus beveik visi grįžo į bendrą darbą.

Reakcijai kiek atslūgus pogrindinė partija išėjo viešumon ir Amerikos Darbininkų partija susiliejo su Komunistų partija.

1930 metais tarp komunistų atsirado dešinioji skloka. Lietuvių tarpe sklokai vadovavo renegatas J. Stilsonas (Stasiulevičius) ir prisiplakėlis S. Strazdas, o jiems žymiai padėjo L. Pruseika. Bet Pruseika greit pamatė savo klaidą ir grįžo prie bendro pažangaus darbo. Pruseikai grįžus skloka greitai susmuko. Stilsonas ir Strazdas (abu jau mirę) nuodėjo pas menševikus, bet iš pažangiųjų eilių tik keletą tegalėjo ten nusivesti.

Galime pasidžiaugti, kad turime tvirtą spaudą ir skaitlingas organizacijas. Tai daugelio metų visų pažangiųjų darbo vaisiai.

Oportunistinė klika prakišo

1930 metais, ekonominei krizei siautėjant ir klasių kovai paaštrėjus, Komunistų partijoje išsikristalizavo oportunistinė klika partijos generalinio sekretoriaus Lovestono vadovybėje. Toji klika bandė partijos gaires pasukti dešinėn: atsisakyti masinių demonstracijų ir su policija susikirtimų, klasių kovą švelninti. Bet tai klikai nepasisekė užkariauti Komunistų partiją. Lovestonas nusibaladojo į AFL-CIO centrą ir patapo prez. Meany patarėju užsienio reikaluose ir kovojo prieš komunizmą. Kaip Meany, taip ir Lovestonas patapo šaltojo karo geriausiais palaikytojais.

Apsivaliusi nuo dešiniųjų oportunistų ir renegatų, partija pagyvino veikimą tarp bedarbių, kurių tuo metu jau buvo apie 18 milijonų. Pradėta plačiu mastu organizuoti bedarbių tarybas, ruošti demonstracijas ir nuolatinius pikietus prie valdiškųjų namų. Pasklido atsišaukimai, reikalaujantys darbo, bedarbių apdraudos, senatvės pensijos. Kalbėtojai aiškindavo, kad turtingai Amerikai gėda neturėti bedarbių apdraudos ir senatvės pensijos, kuomet Tarybų Sąjungoje tuoj po proletarinės revoliucijos buvo įvesta bedarbių apdrauda ir senatvės pensija, nepaisant to, kad Tarybų Sąjunga nuo karo daug nukentėjo, revoliuciją ir kontrrevoliuciją pergyveno, badmetį turėjo pergyventi, kraštas pramoniniai atsilikęs.

(Bus daugiau)

Per aštuonis šių metų mėnesius Tarybų Lietuvos kolūkiai ir tarybiniai ūkiai pardavė valstybei 70 milijonų kiaušinių.

Viena stambiausių Tarybų Lietuvoje yra Panevėžio rajono Staniūnų paukščių ferma. Jos darbuotojai šiais metais surinko ir pardavė 2 milijonus 338 tūkstančius kiaušinių, pagamino apie 460 centnerių paukštienos.

Nuotraukoje: Staniūnų paukščių fermos paukštininkė Genutė Kvederauskaitė ruošia kiaušinius išsiuntimui.

Žmogiškoji komedija

Kas metai palydi senuosius metus,
Kas metai sutinka naujuosius...
Ir pažadus taikai sukrauna šventus —
Užmiršta sulaužę senuosius.

Ir trypia, ir šaukia, raliuoja oriai —
Ir laimės kitiems nepavydi...
Ir bučkį, ir žodį dalina noriai —
Draugystė ir meilė vėl žydi!

Taika ir ramybė kasmet skelbiama —
Išgirsta ir tostų statinės...
Kas slėpėsi amžiais po šia reklama?
Taikos ar karų sutartinės?

Nei žmonės nei žemė skaudžiųjų žaizdų
Nesuspėja darniai užsigydyt...
Vėl karas ir eibės klaikiųjų vaizdų,
Vėl arklą į kardą reik lydyt!

Jau žemė suklupo po kryžių našta
Ir nugarą antkapiai spaudžia.
Taikos balandėlių ramybė nešta
Olympo viršūnėje snaudžia.

O karo dievaitis, besotis, rūstus,
Ir kryžių ir kardą švytruoja
Išlydint — sutinkant naujuosius metus
Ir kardo padėt nesapnuoja!

Taika ir ramybė kasmet skelbiama —
Išgerta ir tostų statinės!
Kam reikia slapstytis po šia reklama?
Kam reik juokingos sutartinės?

Juk auštančio ryto jaunučiai einiai
Žygiuos vakarykščiais takeliais
Ir nieko nuo jų nepaslėps vaidmainiai —
Nei lauko—nusėto kryželiais!

1964-1965 **Pranulis**

Lawrence, Mass.

Kada tai šis miestas buvo garsus įvairiais parengimais: prakalbomis, teatrais, koncertais, operetėmis. Gyvavo senoji (prieš 1919 m.) socialistų kuopa, Liaudies choras, moterų progresisčių,— vėliau moterų darbininkių ir literatūros draugijos kuopos. Kuomet pakriko dauguma aukščiau minėtų kuopų, tai viskas ir apmirė. Po teisybei Literatūros Draugijos kuopa gyvuoja, bet savo gyvumo nerodo, apart poros parengimų — parių vasaros metu. Tai viskas. Nusiskundžia narių sumažėjimu ir sykiu nesutarimu vieni su kitais.

Maple Parkas, kaipo biznio organizacija, gyvuoja gerai. Bet ir ten yra bėdų: tam pačiam komitetui atsibodo tarnaut metai į metus, o pavaduotojų nesiranda.

Tad laikytam metiniame susirinkime sausio 30 d. buvo pakeltas sumanymas likviduot tą organizaciją. Ir pirmam bandymui dėl parlavimo pritarė beveik visi dietiniai šėrininkai.

Apart kitų priežasčių dar susidarė tokios aplinkybės, kad sunku pasiekti parkas, nes autobusai nereguliariai kursuoja, o ne visi automobilius turi. Tas komiteto narius apsunkina, nes jie turi per aštuonis biznio mėnesius kas pirmadienis važiuot rokundų darymui.

Geistina būtų, kad visi parko nariai prisiųstų savo antrašus sekretoriui A. Večkiui, 10 Albion St., Lawrence, Mass., 01841, nes ateity vistiek prisieis kreiptis prie visų dėl galutino balsavimo. **A. V.**

Philadelphia, Pa.

Mirė O. Kunišauskienė

Sausio 10 dieną, sulaukus 80 metų amžiaus, mirė Ona-Morta Kunišauskienė (Šemėtaitė). Iš Lietuvos pabėjo nuo Meškučių. Buvo nuolatinė "Laisvės" skaitytoją ir nuoširdi draugė.

Palaidota Oaklando kapinėse greta jos vyro, kuris mirė jau prieš daugelį metų. Pašarvota buvo D. J. Earamino šermenėnėje. Buvo daug gėlių vainikų. Laidotuvės buvo privačios, laidojo duktė.

Liūdesyje paliko duktė, jos vyras, anūkė su šeima ir dvi podukrės.

Lai būna jai lengva žemelė. **Draugė**

Serga

Dėl sniego ir ledų įvyko daug nelaimių. Adelei Zipkis automobiliu važiuojant į darbą, ant ledo paslydo ir smogė į kitą automobilį; sudaužė savo automobilį ir susižeidė veidą ir nugarą. Gydosi namie 1132 Bloondi Road.

Buinauskienė paslydo ant ledo ir virsdama susižeidė ranką. Prisiėjo ligoninėje būti kelias dienas. Dabar gydosi namie 3537 Chippendale St.

Dar viena mūsų veikėja turėjo nelaimę kieme kabindama drabužius: paslydo, puolė ir trūko rankos kaulas.

Linkiu joms greitai pasveikti. **P. Walantienė**

Ulan Batoras. — Tarybų Sąjungos delegacija, priešakyje su Aleksandru Šelepinu, lankosi Mongolijoje.

Mano atsiminimai iš gyvenimo Philadelphijoj

"Laisvės" Nr. 6, sausio 22 d., perskaičiau draugo J. A. Bekampio korespondencijžą, kur rašoma, kada Filadelfijoje gimė lietuvių socialistų judėjimas. 1905 metais Juozo Baltrušaičio vadovybėje susitvėrė lietuvių socialistų kuopa.

Tai dabar ir aš sumaniau, nors trumpais išvedžiojimais, parašyti savo atsiminimus iš savo gyvenimo Filadelfijoje. Į Dėdės Samo žemę iš Lietuvos atvykau 1903 metų pavasarį, būdamas dar tik 18 metų amžiaus, į Amsterdam, N. Y.

Gyvenima pradžia buvo prasta, nemokant nei kokio amato, nei anglų kalbos, nes prastų darbininkų ieškančių darbo, buvo pusėtinai daug.

Iš Amsterdamo patraukiau į Atlantic City, N. J. Tai buvo jau rudens laikas, kuomet restoranuose bei viešbučiuose indų plovėju darbą gauti buvo negalima, tai prisiėjo dirbti pas vieną lietuvį ūkininką už $8 per mėnesį. Tai geriau negu nieko, badauti neteko. teko.

1904 metais nusikrausčiau į Filadelfiją, jau turėdamas kišenėje $24. Apsigyvenau pas ponus Šimkus, kurie man vietos davė viename kambaryje su dviem lovom ir trimis vyrais. Už valgį ir pilną "burdą" per savaitę reikėjo mokėti $10. Praslinkus porai mėnesių, šiaip taip, nuolatos stovėdamas prie Šplikelinės cukernės vartų, gavau darbą. Raštininkui pasisakiau, kad esu Vincenty Stankevicz. Apie darbo sąlygas, vargus, uždarbį parašysiu vėliau.

Dabar eisime prie paties tikslo. Tai buvo 1906 metų pavasaris. Susitaupęs kiek dolerių, nusisprendžiau Velykoms pasipuošti, kad kun. Kaulakio bažnyčioje ir aš atrodyčiau kaip šaunus "sportas."

Nuėjau į biznio gatvę—So. 4th St., kur kampe buvo šauni lietuviško žydo Frydmano trijų aukštų vyriškų drabužių krautuvė. Nusipirkau kostiumą, marškinius batelius, už viską sumokėdamas apie $20. Bet toj krautuvėj prie durų pastebėjau stovintį žmogų su smailia barzdele, tai ponas Frydmanas nusitempė manes pas jį ir supažindino, kad tai esąs lietuviškos gazietos redaktorius. Pasisveikinome. Jis pasisakė, kad esąs Lietuvių socialistų sąjungos organo "Kovos" redaktorius J. O. Širvydas ir įteikė man paskiausios laidos savaitraščio "Kovos" kopiją. Labai draugiškai pasikalbėjome, ir ta proga jis man nurodė vieną lietuvišką krautuvėlę Front gatvėje, nors aš jau ir be jo nurodymo žinojau, kur ta krautuvėlė yra. Be visokių "abrozėlių," jis pardavinėjo ir "Kovą," ir visokias brošiuraites, mažas knygeles, išverstas į lietuvių kalbą — K. Markso, M. Gorkio, L. Tolstojaus. Tą viską su didžiausiu malonumu nusipirkdavau ir ištisus vakarus skaitydavau ir studijuodavau. Buvau šimtu nuošimčių patenkintas, kad turiu tokią auksinę progą susipažinti su socializmu ir darbo klasės kova už darbo sąlygų pagerinimą, už algas ir valandų trumpinimą, nes tais laikais cukernėje reikėdavo dirbti nuo 6 ryto iki 6 vakaro. Tais pačiais metais aš turėjau draugą Juozą Kežauską. Jis jau buvo tais laikais karštas socialistas, be savaitraščio "Kovos" jis prenumeravo ir Bačkausko "Saulę" iš Mahanoy City, Pa. Vienu tarpu Juozas paprašė, kad aš jam paskolinčiau $15, nes jis nori dalyvauti savo draugo kūdikio krikštynose. Krikštynų pasekmės buvo prastos: visi prisigėrę alkoholio susiginčyjo, na, ir kilo muštynės. Juozas Kežauskas (jis jau seniai miręs Filadelfijoje), gavęs mušti per kuprą, susirado plytą ar akmenį ir vienam iš baliauninkų pavojingai perskėlė galvą. Persigandęs ir bijodamas arešto, Juozelis pabėgo į kitą miestą.

Užstojus 1907 metams, aš persikėliau gyventi į kitą miesto dalį, į Frankfortą. Ten gavau biskį žmoniškesnį darbą pono Plumo plaktukų ir kirvių fabrike prie pališiavimo. Apsigyvenau pas tūlą R. Dambrauską, kuris pradėjo man įkalbinėti, kad pakeisčiau savo pavardę, tai yra pasirašyčiau Stankus. Sakė, kad su tikra pavarde pasirodyčiau svietui, jog esu šaunus lietuvis. Aš ir sutikau. Bet vėliau aš pamačiau jo pilietinius popierius, kur pasirašyta R. Dombrowski. Sakau jam: Tai kodėl tu nepasirašei Dambrys? Tą pačią žiemą atsirado ir mano draugas Juozas Kežauskas, kuris pabėgo ir apsigyveno Easton, Pa. Simano šilkinėje audykloje išmoko austi šilkinius kaspinus. Jis pradėjo mane kalbinti, kad važiuočiau pas jį į Eastoną. Esą, tu dar jaunas vyras, mesk tuo sunkius sibiriškus darbus, aš tave išmokysiu šilkus austi; darbas švarus ir lengvas, o uždarbis daug geresnis.

Netrukus aš jau "spaciravoju" po Eastono gatves patenkintas. Miestukas švarus, su 40 tūkstančių gyventojų. Antroje pusėje Delaware upės kitas miestukas Philipsburg, N. J., su 18 tūkstančių gyventojų. Lietuvių, ypač žemaičių, buvo pusėtinas skaičius. Nepraėjo nė pora savaičių, kaip mano draugas ir "mokytojas" mane painformavo, kad sekantį sekmadienį LSS 42 kuopa turės susirinkimą ir kad aš turėsiu įsirašyti į kuopą. Gerai gerai, sakau, įsirašysiu. Susirinkimas tą sekmadienį įvyko J. B. Juraičio namuose. Kuopa turėjo 12 narių, be manęs įsirašė dar 5 nauji nariai, tai LSS 42 kuopa turėjo jau 18 narių. Susirinkimui baigiantis, Juozas Kežauskas atsisakė nuo protokolų sekretoriaus pareigų ir pasiūlė mane tai vietai. Kuopos nariai priima jo rezignaciją ir sutinka, kad aš užimčiau jo vietą, bet manęs nė vienas nepaklausia, ar sutinku būti kuopos sekretoriumi. Aš pasipriešinau, kad pirmame susirinkime tik ką įsirašiusį į kuopą tuojau užduoda tokias pareigas, apie kurias aš mažai supratimo turiu, nežinau, kaip ir ką rašyti į tuos protokolus. Bet Kežauskas man atšauna: Jeigu aš tave apsiėmiau išmokyti šilkų audėju, tai išmokysiu ir kaip parašyti protokolus.

Tą vasarą buvo "Kovos" redaktoriaus rinkimas. Didžiumą balsų gavo Juozas Baltrušaitis, kuris tais laikais redagavo "Vienybę lietuvninkų" Brooklyne. Ir jis persikėlė gyventi į Filadelfiją redaguoti "Kovą." O J. O. Širvydas išvažiavo į Brooklyną redaguoti "Vienybę lietuvninkų."

Kadangi Eastonas buvo neper toliausia nuo Filadelfijos, tai eastoniečiai labai dažnai važiuodavome į Filadelfijos parengimus. Ta proga aš susipažinau su Juozu Baltrušaičiu, kuris mane stropiai mokė rašyti korespondencijas, žinoma, į "Kovą." Aš noriai jo patarimus priimdavau, mokiausi ir dažnai parašydavau žinučių į "Kovą" ir į satyriškas Baltrušaičio "Dilgėles," o dar už kelių metų patapau ir "Laisvės"" nuolatiniu korespondentu iš Eastono.

LSS 42 kuopos protokolų sekretoriumi ištarnavau iki 1918 metų. Tais pačiais metais kuopa buvo likviduota dėl visiems gerai žinomų priežasčių.

V. J. Stankus
Miami Springs, Fla.

Paterson, N. J.

Padėkavonė

Nors ši padėka turėjo būt pareikšta daug anksčiau, tačiau dėliai susidėjusių priežasčių ji nebuvo pareikšta už ką atsiprašau draugus Bimbus ir Aliukonius.

Praeitą vasarą aš buvau nuvykus į Lietuvą aplankyti savo giminaičių. Po išbuvimo Lietuvoje, pagal nustatytą laiką, sugrįžau į Ameriką. Tuomet per pasidarbavimą mano artimų draugų Bimbų ir Aliukonių man buvo surengta jauki pariukė mano sugrįžtuvių pasitikimui. Tad lai bus išreikšta širdingiausia padėkavonė kaip rengėjoms, taip ir visiems dalyviams, kurie dalyvavo mano sugrįžtuvėse. Aš būsiu dėkinga ant visados.

Dar sykį ačiū visiems, ir lai bus palinkėta jums visiems geriausios sveikatos ir sėkmės kasdieniame gyvenime. **Katrina Aučienė**

Miami, Fla.

Sveikinimai "Laisvės" suvažiavimui

Miamio lietuviai niekad nepamiršta savos spaudos. Artėjant "Laisvės" dalininkų suvažiavimui tuojaus kilo iniciatyva LLD 75 kuopos susirinkime, kad ir mums rūpi laikraščio gerovė. Bet suvažiavimas toli, New Yorke, o mes gyvename Miamyje, Floridoj, ir negalime ten dalyvauti. Kaip mums prisidėti?

Pirmiausia LLD 75 kuopa padarė pradžią paskirdama $25 "Laisvės" suvažiavimpi pasveikinti.

Taip pat paskyrė porą draugų tam reikalui pasidarbuoti. Ir štai pasekmės. Po $5 aukojo: M. ir Al. Valiulioniai, J. W. Thomsonai, J. Benikaitis, V. Bovinas ir J. Koch. Po $2: M. Simon, S. Kanapė.

Po $1 aukojo: J. Skliutas, Chas. Aimontas, J. Paukštaitis, Laisvietis, W. Mikulėnas, F. Braziūnas (iš Detroit), G. Mikitas, Ben Brown, Ch. Tamošiūnas, Miamietis, J. Šukaitis, A. Suvakas, S. Vaineikis, J. Smalenskas ir Jones.

Priskaičius LLD kuopos auką ($25)), miamiečių dovanėlę "Laisvės" suvažiavimui pasveikinti pasidarė 70 dolerių. Tai sukelta L.S.K. sekmadienio parengime.

Reporteris

Susipažinkime su Dusetomis

Dusetos, sako, seniau smuklėmis garsėjusios. Buržuazinė valdžia pasirūpino šiomis "kultūros įstaigomis." Vietiniai gyventojai pamena: čia buvo net trys restoranai, monopolis, alinė ir keli užeigos namai.

Užtat "vienintelė pradžios mokykla tebuvo.

Dabar Dusetos — akivaizdus didžiulių pasikeitimų respublikoje Tarybų valdžios metais įrodymas. Jeigu 1939 metais visame valsčiuje tebuvo 2 žmonės, baigę aukštąjį mokslą, tai šiandien tik Dusetose dirba 43 specialistai, turį aukštąjį mokslą. Jeigu 1940 metais mokinių skaičius siekė 150, tai šiandien — daugiau kaip 700. Didelė dalis jų yra pilnai išlaikomi valstybės.

Kaip buržuazinė Lietuvos valdžia rūpinosi liaudies švietimu, parodo ir toks faktas. Valstybės lėšomis miestelyje buvo pastatyti didžiuliai, erdvūs šaulių namai. Tuo tarpu mokyklai, kuri buvo įsikūrusi tamsiose, blogose patalpose, praplėsti lėšų neatsirado. Tik 1940 metais Tarybų valdžia šaulių rūmus perdavė mokyklai.

Per visą buržuazijos valdymo laikotarpį iš Dusetų valsčiaus vidurines mokyklas baigė apie 30 asmenų. Tarybiniais metais Dusetų vidurinę mokyklą užbaigė 456 vaikai. Daugelis jų jau baigė universitetus, kitų šalių aukštąsiąs mokyklas.

1937 metais Dusetose buvo įkurta valsčiaus biblioteka. Joje buvo vos 300 knygų. Tai vaikų, o taip pat klerikalinė literatūra. Todėl ir skaitytojų biblioteka teturėjo vos keletą dešimčių. Gi dabartinės miesto bibliotekos fonduose yra daugiau kaip 17,400 tomų grožinės, politinės ir kitos literatūros veikalų. Bibliotekos pastangomis naudojasi daugiau kaip 800 dusetiškių arba beveik kiekvienas suaugęs miesto gyventojas.

Dusetos turi plačiaekraninį kino teatrą. Per devynis šių metų mėnesius čia parodyta 600 kino seansų, kuriuos aplankė 30,000 žmonių.

Buržuazinėje spaudoje Dusetos buvo vadinamos tolimu Aukštaitijos užkampiu. Iš tikrųjų, tokiu jis ir buvo. Pasiekti Dusetas ne taip jau paprasta buvo. Susisiekimo priemonė — arklys. Valstiečiai ir apskritį, ir gydytoją, ir geležinkelio stotį arkliais tepasiekdavo. O štai šiandien į Dusetas ateina ir įvairius respublikos kampelius išeina dešimtys ištaigingų autobusų.

Buvusiame užkampyje dažni svečiai — respublikos kūrybiniai kolektyvai. Vien tik šiais metais dusetiškiai žiūrėjo 11 Vilniaus Akademinio dramos, o taip pat kitų teatrų spektaklių.

Dusetiškiai mėgsta dainą, šokį. Kultūros namuose yra gausus saviveiklininkų būrys—117 žmonių. Kiekvienas aštuntas dusetiškis — saviveiklininkas. Greta gydytojos L. Kilikevičienės scenoje surasi darbininką I. Kisielių, mokytoją V. Striogą, tarnautoją E. Našlėnienę ir kitus. Įvairių profesijų, įvairaus amžiaus dainos, šokio, meno mylėtojai susibūrė į miesto saviveiklą.

Ir dar truputis statistikos. Jeigu per 22 metus — 1918-1940 m.—mieste buvo pastatyta 170 namų, tai per 10 pokario metų — nuo 1951-1961 metų — 262 namai. Mieste išaugo naujos gatvės. Didelę paramą individualiems statytojams teikia valstybė.

Didelis darbas mieste atliktas keliant darbo žmonių iniciatyvą, įtraukiant juos į visuomeninį darbą. Miesto tvarkyme dalyvauja pati visuomenė. Jos jėgomis prižiūrimas parkas, žaliosios juostos, kasmet pasodinama tūkstančiai dekoratyvinių krūmų ir medelių.

Ypač padidėjo visuomenės vaidmuo dabar, kai mūsų miestas ryžosi kovoti už pavyzdingos viešosios tvarkos miesto vardą. Mes visokeriopai skatiname naujus įpročius ir tradicijas. Šiais metais pirmą kartą organizavome mirusiųjų pagerbimo dieną, skatiname tuos kolektyvus, kurie ima kovoti už komunistinį darbą ir buitį. Dvi miesto įmonės šį vardą jau iškovojo.

N. Partinauskas
Dusetų miesto deputatas
(Iš "Tėvynės žemė")

Lawrence, Mass.

Tik ką sužinojau, kad drg. Stasys Penkauskas per keturis pastaruosius mėnesius savo sirgimo jau antrą kartą vasario 3 d. pasidavė į ligoninę.

Jis priklauso visose progresyviose organizacijose, "Laisvės" vajininkas, korespondentas ir vienas iš Literatūros Draugijos ir Darbininkų Susivienijimo Massachusetts apskričių vadovaujančių narių.

Greito ir pilno pasveikimo! **A. V.**

Naujas TSRS "TU-124" lėktuvas

Didelis ir gražus lėktuvas primena savo išvaizda gerai žinomas "TU" mašinas. Ir tai suprantama—jis gimė tame pačiame konstravimo biure, kaip ir pirmasis pasaulyje reaktyvinis keleivinis lėktuvas "TU-104," didžiausias pasaulyje tarpžemyninis laineris "TU-114," labai kompaktiška ir greita oro mašina "TU-124." Ir vis tik naujasis lėktuvas ir greita oro mašina "TU-134," gerokai skiriasi nuo trijų savo pirmtakų.

Abu varikliai, priešingai kitų tupolevinių mašinų varikliams, paslėpti ne sparnų viduje, o yra ant fiuzeliažo, arčiau lėktuvo uodegos. Dėl to žymiai pagerėjo mašinos aerodrominės savybės. Žymiai geriau "TU-134" lėktuve jausis ir keleiviai. Jau nekalbant apie patogias ir minkštas kėdes, malonias vidaus apdailos spalvas, gerą apšvietimą, panelinį apšildymą, kondicionuotą orą ir kitus patogumus, jame bus žymiai tyliau.

"TU-134" galės skristi 64 keleiviai, jo kreiserinis skridimo aukštis — 10-11 kilometrų, o greitis 800-880 km. per val. Naujasis laineris skris iki 3,000 km.

"TU-134" plačiai panaudota automatika ir elektronika. Ši aparatūra užtikrina saugumą skridimo bei nutūpimo metu.

PAVEIKSLŲ TRAUKIMO APARATAI

Paveikslų traukimo aparatai (kameros) turi pradžią nuo 1568 metų, nes pirmąjį pagamino Danielis Barbaro. 1727 metais Johann Schulze patobulino. 1816 m. Joseph Niepce dar pagerino, gi 1880 m. George Eastman pagamino pirmąjį praktišką paveikslų traukimo aparatą, o nuo to laiko kiekvieneriais metais tobulino.

PRANEŠIMAI

ST. PETERSBURG, FLA.

Sekamas LLD 45 kuopos balius įvyks šeštadienį, Vasario-Feb.) 13 d., visiems gerai žinomoje vietoje—314 15th Ave. So. Pradžia 12 val. dieną. Kaip ir visada, bus patiekti geri pietūs, ir turėsime pasilinksminimų. Kviečiame visus atsilankyti
Rengimo Komitetas (11-12)

BROCKTON, MASS.

Balliukas—Šurum Burum

Rengia Montellos Vyrų Dailės Grupė. Įvyks sekmadienį, vasario-Feb 21, Liet. Taut. Namo viršutinėje salėje, 668 No. Main St. Montello. Pradžia 3:30 v. popiet. Bus muzika, dainuos naujas dainas Vyrų Dailės Grupė, vadovybėje Alb. Potsus; taipgi bus namie gamintų valgių, šiltų ir šaltų gėrimų. Įėjimas su laimėjimo tikietu 50c. Prašo visus vietinius ir iš apylinkės dalyvauti, būsite užganėdinti.
Rengimo komitetas
(10-11)

PHILADELPHIA, PA.

LLD 10 kp. susirinkimas įvyks 12 dieną vasario-February, Slavokv svetainėje, 1154 N. 4th St. Prasidės 7:30 vakare. Visi nariai, kurie dar negavo šių metų "Vilnies" kalendoriaus, tad malonėkite patys atsiimti susirinkime, tuo palengvinsit sekretoriui darbą ir išlaidas kalendorių išvežiojimą. Išgirsite ir komisijų raportus. **Valdyba**
(10-11)

LAWRENCE, MASS.

Šeštadienį, Vasario-February 20 d. įvyks susirinkimai LLD 37-tos ir LDS 125-tos kuopų, pradžia 1 val. popiet, L. P. Kliubo svetainėje, 41 Berkeley Street.

Visi nariai malonėkite ateiti į susirinkimą ir užsimokėti duokles. Taipgi turime daug svarbių dalykų aptarimui. Artinasi pavasaris, ateis ir vasara, laikas pasiruošti vasariniams parengimams. Taigi, draugai, nesėdėkite namie, ateikite į susirinkimą ir nesivėluokite ateiti į laiką, kad kitiems atėjus nereikėtų laukti.
Kviečia,
abiejų kuopų komitetas
(10-11)

PAIEŠKOJIMAS

Ieškau sekamų giminių: 1) dėdės (ttėvo brolio) Strelkauskio Petro, gimusio Lietuvoje 1876. Kilęs nuo Kelmės, išvyko iš Lietuvos maždaug 1902 m. 2) dėdienės Strelkauskienės Marijonos, gimimo metai nežinomi, gimusi Lietuvoje, kilusi nuo Lyduvėnų. 3) Pusseserės Strelkauskytės Monikos, Petro dukters (dabar tikriausiai jau kita pavardė), gimusios 1921 m. USA. 4) Pusbrolio Strelkauskio Antano, Petro sūnaus, gimusio 1924 m. USA.

Visi viršminėti asmenys (kol nutrūko susirašinėjimas), maždaug nuo 1918 iki 1938 m., gyveno Ridge Road, North Haven, Conn. Būčiau labai dėkinga. jeigu kas nors praneštų man apie mano gimines.

Radavičienė Antanina, Jono d., Kelmės rajonas, Tytuvėnai, Sodų 8, Lithuania, USSR. (10-11)

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

Help Wanted—Male

CABINETMAKER
Experienced
Union
Call
STRAMMA & SCHWEDER
NE. 4-1777
(8-12)

Help Wanted—Female

NURSES
R. N. SUPERVISOR
Night shift. 11 PM to 7 AM Exp. necessary. Small hospital, W. Phila. College attached. Call Nursing office. SH. 8-1000 between 9 AM & 5 PM. (9-20)

REGISTERED NURSE
For childrens Summer Camp in Pocono Mountains.
Call Monday thru' Friday.
LO. 3-8183.
(10-11)

HOUSEKEEPER
Wanted for young couple.
New modern house.
Good salary.
Sleep in own room.
References. TR. 7-2970
(10-11)

REAL ESTATE

415 W. Harland St. 6 rooms. Good neighborhood. Call BA. 8-0516. Between 2 and 6 P. M. for appointment.

Iš Lietuvos

VILNIUS. — Pasirodė naujas lietuviškas meninis filmas — kino komedija "Marš, marš tra-ta-ta" (režisierius R. Vabalas).

Po šio mūsiškių kinematografininkų susitikimo su žiūrovais seks dar keletas, kurių vienas 1965 metais ypač kelia susidomėjimą. Pirmą kartą Lietuvoje pradėtas gaminti plačiaekraninis spalvotas filmas-baletas "Eglė žalčių karalienė," kurio kūrėjai — ne tik režisieriai, dailininkai, bet ir baleto šokėjai. Naujasis filmas bus pradėtas filmuoti vasario ir kovo mėnesį. Režisieriais patvirtinti A. Mockus ir V. Grivickas, kurių pirmasis, beje, filmuos jį. kompozitorius E. Balsys, jau iš naujo perredagavo baleto, kuris daug sykių matė rampos šviesą, Vilniaus Valstybiniame operos ir baleto teatre, muziką.

ELEKTRINĖ NOSIS

Tarybiniai mokslininkai numatė sukonstruoti "elektroninę nosį," kuri analizuos įvairius kvapus. Gamtoje yra apie 110,000 įvairių kvapų, tačiau žmogaus uoslės organai nebetobuli: mes skiriame tik apie 10,000 kvapų. Be to, ne visi turi vienodą uoslę.

Tarptautinė Moters Diena

Parašė Ksavera Baltrūnytė-Karosienė
Knyga iš 125 puslapių, kaina $1.00

Gilus šaltinis istorinių davinių iš moterų organizuotos veiklos bei kovų už lygias su vyrais pilietines teises. Moterų kovos už taiką, lygybę ir brolybę tarp tautų ir visų žmonių ant mūsų žemės skritulio.

Keletas iš daugelio svarbių skyrių:

Krikščionybė ir Feodalizmas
Moterų Kovos 19-tame Šimtmetyje
Pirmas Moterų Suvažiavimas JAV
Kovo 8-toji Moters Diena
Iškovojimas Balsavimo Teisų
Moterų Tarybos Lietuvoje
Lietuvių Moterų Veikla Amerikoje
Pasaulinis Moterų Kongresas

Gaunama "Laisvės" Knygyne

Užsisakydami adresuokite:

Laisve

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

Kilni siela, jautri širdis

Su Alise Jonikiene susipažinau 1932 metais Čikagoje, kai ji su vyru atvyko dirbti į "Vilnį". Amerikoje gimusi ir augusi, ji puikiai kalbėjo lietuviškai, gimtąja tėvų kalba. Mus visus stebino ir žavėjo Alisės nepaprastas veržlumas, jos kovingumas, plačios pažiūros. Vėliau teko labai artimai su ja bendrauti, kadangi, dirbdama laikraštyje, Jonikienė vadovavo moterų judėjimo nušvietimui, obuvo tarsi visų pažangių Amerikos lietuvių moterų širdis, pasišventimas darbo žmonių reikalams, kovotojos Jos idėjinis sąmoningumas, temperamentas ir drąsa labai greitai iškėlė ją į pirmųjų kovotojų gretas.

Visas jos gyvenimas kupinas tauraus, pasiaukojamo tarnavimo pažangos idealams. Trylikametė Alisė, išėjusi dirbti ponams, patyrė išnaudojimą ir engimą. Sunkus darbininkų gyvenimas jai, angliakasio dukrai, buvo pažistamas iš vaikystės. Ir Alisės širdis užsidega neapykanta tiems, kurie paprasto žmogaus gyvenima pavertė pragaru. Ne atsitiktinai ji, penkiolikos metų mergaitė, stoja į jaunųjų socialistų sąjungą. Artima darbininku klasei, ji grūdinasi darbininkų kovų sūkuriuose. Ji eina bedarbių eisenoje, nepabūgdama net raitosios policijos. Ji kalba tūkstantinei bedarbių miniai.

Streikai vienas op kito lyg drugys krečia turtingiausią pasaulyje šalį — Ameriką. Alisė renka streikuojantiems maistą, rūpinasi jų šeimomis, mažamečiais vaikais. Ji persekiojama, kelis kartus uždaroma į kalėjimą, tačiau kovotojos už darbo žmonių reikalus tai ne tik nesustabdo, bet, priešingai, dar labiau subrandina jos pasiryžimą kovoti.

Alisė nežino rasinių prietarų. Ji gina ir baltojo, ir juodojo darbininko reikalus. Išmetė bedarbį negrą iš buto už tai, kad jis nepajėgė užmokėti nuomos mokesčio, — jis eina pas ji yra visuomenineje veikloje ir gyvenime. Ir tokia ji mums brangi.

Alisė Jonikienė Tarybų Lietuvoje lankosi pirmą kartą. Šiuo metu ji gydosi —sunkus gyveniams, nuolatinė kova ir persekiojimai gerokai pakirto jos sveikatą. Geriausi gydytojai iš pradžių Druskininkuose, o dabar Vilniuje stengiasi, kad mūsų brangi Alisė, tėvų žemėje pasisėmusi naujų jėgų, grįžtų į Ameriką ir vėl tęstų kovą. Visiems mums, Amerikos pažangiems kovotojams, gimtoji tėvų žemė suteikė ne tiktai malonią viešnagę, bet ir nemokamą ggydymą.

K. Petrikienė

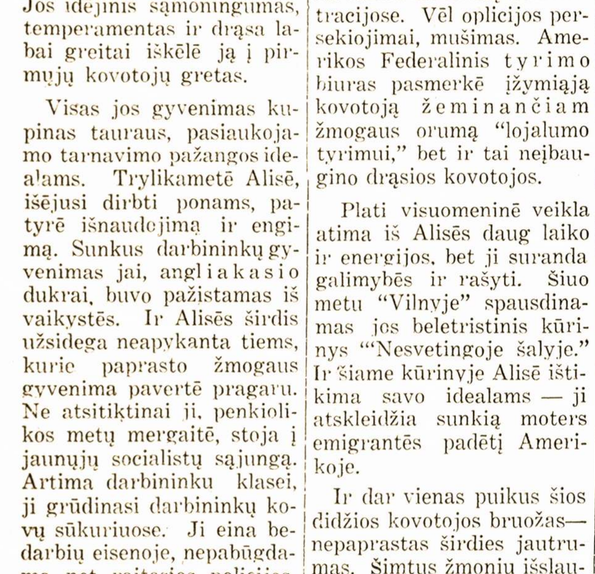

Vilniuje buvo iškilmingai pagerbtas JAV pažangios veikėjos Alisės Jonikienės 70 metų jubiliejus. Nuotraukoje matome Vilniaus ir Kauno visuomenės atstovus, susirinkusius paminėti Alisės Jonikienės jubiliejaus.

Alisę Jonikienę sveikina Vilniaus moksleiviai.

Alisė. Kitas neprasidėtų, bijotų, kad iš vaiko atims stipendiją, vyrą iš darbo atleis. O Alisė eina, reikalauja, kovoja. Ir laimi.

Alisė Jonikienė — pati motina, sunkiai auginusi vaikus. Alisės širdyje skaudžiu aidu atsiliepia paprastos amerikietės motinos rūpesčiai ir vargai, bet Alisė išmoko ne verkti, o kovoti. Ji moterų tarpe skleidžia taikos idėjas, pati aktyviai kovoja už taiką, ragina visos Amerikos moteris prisidėti prie taikos šalininkų judėjimo. Ir pati pirmoji eina taikos šalininkų demonstracijose. Vėl oplicijos persekiojimai, mušimas. Amerikos Federalinis tyrimo biuras pasmerkė įžymiąją kovotoją žeminančiam žmogaus orumą "lojalumo tyrimui," bet ir tai neįbaugino drąsios kovotojos.

Plati visuomeninė veikla atima iš Alisės daug laiko ir energijos, bet ji suranda galimybės ir rašyti. Šiuo metu "Vilnyje" spausdinamas jos beletristinis kūrinys "'Nesvetingoje šalyje." Ir šiame kūrinyje Alisė ištikima savo idealams — ji atskleidžia sunkią moters emigrantės padėtį Amerikoje.

Ir dar vienas puikus šios didžios kovotojos bruožas— nepaprastas širdies jautrumas. Šimtus žmonių išslaugė gerosios Alisės rankos, šimtus naktų ji nesumerkė akių, budėdama prie sergančiųjų lovos. Ji slaugė ir globojo vyriausiąjį "Vilnies" redaktorių Leoną Prūseiką. Jonikų šeimoje šis įžymus pažangaus judėjimo Amerikoje kovotojas ištisus metus rasdavo prieglobstį, taip pat materialinę ir moralinę paramą.

Kur bebūtų Alisė Jonikienė — ar dideliame streikuojančiųjų darbininkų mitinge, ar skurdžioje bedarbio lūšnelėje, ar prie ligonio lovos, ji visur tokia pati — veržli, energinga, pasiaukojanti. Ir drąsi — be galo drąsi, nebijanti nei persekiojimų, nei areštų. Tokia ji yra visuomeninėje veik-

Išgirsime raportą iš Lietuvos Moterų suvažiavimo

Katrina Petrikienė sugrįš iš Lietuvos šią savaitę, o mes pasimatysime su ja sekmadienį, vasario 14 d., 2:30 val. popiet, "Laisvės" salėje.

K. Petrikienė

Kolkas tikrai negalime sakyti, bet atrodo, kad sykiu grįš ir **Alisė Jonikienė,** ilgametė pažangaus judėjimo veikėja, "Vilnies" redakcijos narė.

Abi šios draugės dalyvavo Lietuvos Moterų suvažiavime, kuris įvyko praėjusią savaitę, kuriame dalyvavo virš 900 moterų iš Lietuvos kolūkių, mokslo istaigų, fabrikų... Žinau, kad jos įdomiai perduos mums savo įspūdžius, taip neseniai įgytus.

Po prakalbų, prie vaišių, galėsime asmeniškai pasikalbėti su draugėmis.

Būkime visi.

Kviečia,

Niujorko Lietuvių Moterų Klubo Valdyba

"Laisvės" B-vės suvažiavimui sveikinimai

Berea, Ohio

Gerbiami draugai: Aš, kaipo čia vienas lietuvis, gyvenantis šiame mažame miestelyje, toli nuo lietuviško centro, sveikinu "Laisvės" personalą, dalininkus, spaudžiu jums dešinę ir linkiu dar daug turėti tokių garbingų suvažiavimų. Čia rasite mano dovaną **$5.** Draugiškai, **J. Bagdonas.**

Miami, Fla.

Brangūs "Laisvės" Dalininkai: Negalėdamas dalyvauti drauge su Jumis suvažiavime, nes esu atskirtas šimtais mylių atstumo nuo Jūsų, sveikinu šį suvažiavimą, linkėdamas kuo geriausių pasekmių. Linkėdamas pasiunčiu **$20.** Geriausių sėkmių. **Motieju Klimas,** Ramsey N. J.

Miami, Fla.

Sveiki, laisviečiai! Jūs ir vėl suėjote, suvažiavote aptarti mūsų visų mylimo laikraščio "Laisvės" reikalus. Žinome, kad jūs tarimai bus, kaip dar geriau gerinti laikraščio turinį ir jo ekonominę būklę.

Mes tikime, kad ir po šio suvažiavimo "Laisvė" dar stipriau kalbės už taiką pasaulyje, už visos žmonijos reikalus. Tad paramai "Laisvės" mes siunčiame savo dovanėlę **$70.** "Laisvės" Draugai.

Paterson, N. J.

Gerbiami "Laisvės" dalininkai—mes, žemiau pasirašę, sveikiname visus dalyvius ir linkime, kad jūs nutiestumėt gaires, kad "Laisvė" taip ilgai išeidinėtų, kol rasis jos skaitytojų ir rėmėjų. Čia randate **$30.00.** Aukoja per **J. Bimbą:**

J. ir S. Bimbai	$5.00
P. ir O. Deniai, Clifton	5.00
P. ir Mrs. Augučiai, Haledon	5.00
F. ir F. T.	5.00
Vargo Bitė	5.00
J. ir T. Dulkiai	2.00
M. ir B. Švedai	2.00
S. ir M. Aliukoniai	1.00

Binghamton, N. Y.

Sveikiname "Laisvės" B-vės dalininkų suvažiavimą. Gaila, kad negalėsime dalyvauti, nes žiemelė ir jaunystė neleidžia. Tad prisidedame nors su maža **$5** auka. Gerų pasekmių Jums visiems. **John ir Katie Vaičekauskai.**

Scranton, Pa.

Mieli draugai ir draugės! Daug širdingiausių linkėjimų Jums, mieli bičiuliai, kad mūsų laikraštis "Laisvė" dar ilgai gyvuotų ir teiktų apšvieta darbo broliams ir sesutėms. Linkime kuo geriausios sėkmės, kad aptartumėte "Laisvės" reikalus. Su linkėjimais štai nors maža auka "Laisvės" reikalams:

I. Vienužis	$5.00
V. Žilvitis	5.00

Brockton, Mass.

Sveikiname "Laisvės" šėrininkų suvažiavimą, delegatus ir "Laisvės" kolektyvą, linkime geros sėkmės dirbti apšvietos ir kultūros darbą ir toliau. Per **Geo. Shimaitį** gauta **$37.** Aukojo:

ALDLD 6 kuopa	$5.00
M. Gutauskienė	5.00
K. Kalvelienė	5.00
A. J. Skirmont	5.00
George Shimaitis	5.00
A. K. Raila	5.00
J. Pirmin	5.00

Po $: J. Grigas ir B. N.

Hartford, Conn.

Sveikiname "Laisvės" B-vės dalininkų suvažiavimą, Mes tikimės, kad jūs, draugai, suvažiavę nutiesite teisingą planą daugeliui metų išlaikyti mūsų mylimą laikraštį "Laisvę." Prisidedame su dovanomis—viso **$52.** Aukojo per **L. Žemaitienę:**

J. ir L. Žemaičiai	$10.00
M. ir J. Barnett	5.00
M. Nikzentaitienė	5.00
L. Butkevičienė	5.00
Ona Krasnickienė, Coventry	5.00
A. ir O. Latvėnai	5.00
Martha Johnson	4.00
J. Beržinis	2.00
J. ir M. Lukštas, Windsor	2.00
J. S. M.	2.00
J. Kazlauskas, Wethersfield	2.00
M. Sabaliauskienė, Newington	2.00

Po $1: A. Dagilienė, M. Raulinaitienė ir O. Giraitienė, Wethersfield.

Los Angeles, Calif.

Gerbiami draugai "Laisviečiai"! Šiuomi sveikinu "Laisvės" dalininkų suvažiavimą, kad "Laisvė"' dar daug metų šviestų liaudį, kaip iki šiol, ir kovotų už taiką ir laimingą gyvenimą. Čia randate **$5. Karolis Pečiulis.**

Gardner, Mass.

Sveikinu "Laisvės "B-vės dalininkų suvažiavimą su **$5.** Linkiu suvažiavimo dalyviams surasti ir nutiesti tokį kelią, kuriuo "Laisvės" eitų dar daug, daug metų. **Politas Kuliackas.**

Pittsburgh, Pa. —

Gerbiami "Laisvės" B-vės Dalyviai! Mes, LDLD 87 kuopos nariai, širdingai sveikiname šio suvažiavimo dalyvius, linkime geriausių sėkmių pravesti geriausius tarimus "Laisvės" gerovei. Tegul "Laisvė" gyvuoja per daug, daug metų ir lanko mūsų namus! Linkime ir geriausios sėkmės visiems "Laisvės" rėmėjams. Čia randate **$25.** Aukoja:

J. Mažeika	$5.00
J. K. Mažukna	3.00
O. Miliauskienė	2.00
J. Briedis	2.00
G. Lekavičia	2.00
J. Miliauskas	2.00
J. Mauragienė	2.00
J. Purtikas	2.00
J. Kudis	2.00
M. Imbrozienė	2.00
A. Pipiras	1.00

Su širdingu draugiškumu, **J. K. Mažukna,** LLD 87 kuopos sekretorius.

Easton, Pa.

Mes, eastoniečiai "Laisvės" skaitytojai ir rėmėjai, sveikiname "Laisvės" Bendrovės dalininkų suvažiavimą, taipgi ir visą "Laisvės" kolektyvą. Čia randate auką **$50.** Su aukšta pagarba, **L. Tilvikas.**

Dar daugiau:

Jurgis Urbonas, Detroit, Mich.	$2.00
M. Shulsky, Easton, Pa.	2.00
Frank Zavis, Bethlehem, Pa.	1.00

Dėkojame viršminėtiems už nuoširdumą ir gražias dovanas.

Bus daugiau sekančiose laidose.

Po suvažiavimo bus paskelbta daugiau sveikinimų. Viršminėtiems bičiuliams didelis ačiū už dosnus sveikinimus.

"Laisvės" Administracija

WORCESTER, MASS.

Mirė

John A. Tamutis

Reiškiame širdingą užuojautą liūdesio valandoje likusiai šeimai — žmonai Margaretai, dukrai Sheila, motinai Onai, patėviui Petrui Skralskiui, sesutei Helen, švogeriui George T. Kussel, broliui Edward'ui, jo žmonai Joan'ai. Taipgi visiems kitiems giminėms ir draugams.

V. K. Žitkai
A. M. Sukackai
J. U. Jaskevičiai
J. M. Petkūnai
J. D. Lukai
J. H. Raulušaičiai
M. Šiupėnienė
A. Vasilienė
O. Dūdonienė
M. Green
L. Ausiejienė
H. Žilinskienė

MIRĖ

Pittsburgh, Pa.—Vasario 5 d. mirė Sophie (Sue) McBurney (Ormanaitė).

Šią liūdną žinią pranešė velionės brolis Jonas Ormanas, plačiai žinomas tarp lietuvių kaip nekilnjamojo turto (Real Estate) biznierius.

Jonas išvyko į sesutės šermenis ir laidotuves.

Linkiu Jonui ištvermės jo liūdesio valandoje ir reiškiu simpatiją jo žmonai Katherine. sūnui Jonukui ir kitiems šeimos nariams, giminėms.

L. K—tė

Iš laiškų

Gerbiama Redakcija,

Mums ne kartą teko skaityti Jūsų leidžiamą laikraštį "Laisvė", kurį su įdomumu paskaitydavom. Mes nutarėme kreiptis į Jus, kadangi norėtume palaikyti glaudesnius ryšius su tautiečiais, gyvenančiais svetur. Mums atrodo, kad ir lietuviams, gyvenantiems svetur, įdomu agauti laišką iš savo gimtinės. O mums būtų įdomu turėti draugų esančių taip toli nuo Tėvynės.

Todėl, gerb. Redakcija, prašome Jūsų padėti mums. Manome, kad rasim bendrą kalbą tiek su jaunimu, tiek su vyresnio amžiaus žmonėmis.

O dabar trauputį apie save. Abi esam dvidešimties metų, mokomės Kauno Politechnikos institute. Mums galima rašyti rusų, lenkų, anglų, o žinoma, ir lietuvių kalba. Suprantama, kad labiausiai lauksim laiškų, parašytų lietuviškai.

Mūsų adresai:
Lithuania, USSR
Kauhas — 2
Ringuvos 52
Kudzevičiūtė Joana
ir
Lithuania, USSR
Kaunas 2
Ringuvos 48—3
Degutytė Nijolė

Dirbtinis vanagas

Virš pasėlių, plačiai išskleidęs sparnus, sklando vanagas pagamintas iš metalo. Jo paskirtis—baidyti sparnuotus laukų priešus.

...Staiga pasigirsta išgąsdintų paukščių riksmas. Nuo laukų pakyla paukščių būriai ir skrenda šalin.

Panika tarp paukščių kilo todėl, kad automatiškai įsijungė balsas, imituojantis išgąstingą sparnuočių riksmą. Magnetofono juostoje yra įrašyta 13 paukščių balsai. Galingas garsiakalbis skleidžia šiuos signalus 1.5 km² plote. Bandymai parodė, kad paukščiai niekad nepripranta prie savo giminaičių išgąstingo riksmo ir ilgai negrįžta į "pavojingą" vietą. Tokios dirbtinės baidyklės gali duoti žemės ūkiui nemaža naudos.

Dirbtinė paukščių baidyklė buvo išbandyta Gruzijos laukuose. Ją sukonstravo maskvietis inžinierius D. Batalovas.

WILLIAMSBURGE
"LAISVĖ" GAUNAMA
sekamose stotyse:
Grand St., k. Union Ave.
Hewes St., k. Broadway
So. 2nd St., k. Hooper St.